

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

ŽIVO VIRELO

Hrvatski institut za liturgijski pastoral pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji • GOD. XL • CIJENA: 2 €

BLAGOVANJE EUHARISTIJE

16. travnja do 17. svibnja 2023.

LITURGIJSKO - PASTORALNI LIST

Živo vrelo

Ciborij s hostijama

God. XL. (2023.)
Liturgijsko-pastoralni list
za promicanje liturgijske obnove

Glavni i odgovorni urednik:
Mario Kopjar

Uredničko vijeće:
Mario Kopjar, Zvonko Pažin,
Ivica Raguž, Milan Dančuo,
Ivan Bingula

Predsjednik uredničkog vijeća:
mons. Zdenko Križić

Uredništvo:
Mario Kopjar, Vječna Tadić Stepinac

Grafička priprema:
Siniša Kolar, HILP

Izdavač i nakladnik:
Hrvatski institut za liturgijski pastoral
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji
Ksaverska cesta 12a
10000 ZAGREB

Telefon: 01 5635 050
e-mail: hilp@hilp.hr
www.hilp.hr

Tisak:
Grafika Markulin, Lukavec

ISSN 1331-2170 – UDK 282

UREDNIKOVA RIJEČ

Život od hrane vječnoga života 1

NAŠA TEMA: BLAGOVANJE EUHARISTIJE

Ivica Raguž: »Milost je moćnija od naravi.«
O euharistijskoj pretvorbi 2

Milan Dančuo: Prva pričest: današnji izazovi u pripravi i
oblikovanju liturgijskoga slavlja 7

Zvonko Pažin: Pričest 12

OTAJSTVO I ZBILJA

Biblijsko-teološka razmišljanja:
Danimir Pezer, Ivan Benaković, Domagoj Runje,
Anđelo Maly, Taras Barščevski

Druga vazmena nedjelja 20

Treća vazmena nedjelja 24

Četvrta vazmena nedjelja 28

Peta vazmena nedjelja 32

Šesta vazmena nedjelja 36

U DUHU I ISTINI

Glazbeni prilog: Puna je zemlja dobrote Gospodnje 40

Život od hrane vječnoga života

Predivnim simfonijama proljetnih jutarnjih koncerata, koje nam, iz zahvalnosti prema životu, ranom zorom priređuju veseli cvrkuti ptičica, raskriva se veo noćnog sna pred jutarnjom molitvom, dozivajući nam u pamet radost života, koja se budi uz svjetlost dana koji je pred nama. Nakon uvodnih nota prirode, na nama je da dalje nastavimo skladati najljepšu melodiju srca za svaki novi trenutak u životu.

Život stoji pred nama te smo pozvani u njemu biti slobodni stvaratelji novih ideja i njihovih ostvarenja. U tom stvaralačkom opusu, nailazimo i na razne situacije u kojima su važne upornost i neumornost, a što je vidljivo u osjećaju vrijednosti uloženog truda i uspjeha. Ne postoji trenutak u našem životu koji smo svjesno u svom biću proživjeli, a da se nad njim nismo barem malo zaustavili i razmišljali o njemu. Misli nas nikada ne smiju vraćati u okove ukočenosti pred životom, nego nas poticati na širinu ljudskih mogućnosti koje su dane po bogatstvu Božje milosti čovjeku. Oslobođajući se naslaga nesklada, otvaramo se širini vrijednosti koje su nam darovne našom zauzetošću i brigom. Život je snažan i velik koliko mu dajemo na vrijednosti. Život nije igra, prosječnost, nezainteresiranost, teče širokim tokom vremenâ. O tome nam govori proljetna melodija prirode, i ne samo!

Hrana spremljena brižljivošću domaćina dobiva na vrijednosti, ne u trenutku dok je čovjek gladan pa mu nepcu odgovara svaki ukusan zalogaj, već dok u uredno pripremljenom ambijentu na stolu pred nama stoji s ljubavlju spremljena hrana, o čemu nam ne govori samo pogled koji uspijeva sjediniti ove zadovoljne trenutke, nego i naša osobna zahvalnost prema svemu spremljenom za okrjepu tijela. Život je predana čista ljubav. Ako znamo cijeniti propadljivu hranu, kojom hranimo naša smrtna tijela, s kakvim bismo tek poštovanjem trebali pristupiti k stolu Gospodnjem i blagovati hranu života vječnog, kojom hranimo dušu! »Kao što je mene poslao živi Otac i ja živim po Ocu, tako i onaj koji mene blaguje živjet će po meni.« (Iv 6,57). Dostojno primanju svete pričesti govori o našem životu, o osobnoj izgrađenosti i poznavanju vjere te o čistoći misli i djelovanja unutar zajednice Isusovih vjernika. Taj najljepši dar čovjeku od Boga poslani, neka nam daje snagu da sa zahvalnom melodijom u ustima, usmjeravamo sav svoj život vječnim vrijednostima.

Urednik

»Milost je moćnija od naravi.« O euharistijskoj pretvorbi

IVICA RAGUŽ

... Bog se objavljuje u Isusu Kristu, u kojem je Božji Sin postao čovjekom da bude prezren u ovom svijetu, jer poniznost nije ništa drugo nego htjeti biti prezren, raspet u ovom svijetu. Bog se tako u Isusu Kristu objavljuje kao prezreni, raspeti, a to znači kao ponizni Bog.

Homo eucharisticus – homo informaticus

»‘To nam je objavio sam Jedinorođeni Sin’, a to znači da Sin objavljuje Oca više za duh, nego za oči. Naime, izvanjski se oblik (*species*) gleda, a snaga (*virtus*) se objavljuje: prvo se zamjećuje očima, a drugo duhom.« Tim riječima sv. Ambrozije tumači Božju objavu. Ambrozije želi reći da se Bog više objavljuje nego pokazuje. A budući da se Bog više objavljuje nego pokazuje, on nas takoreći ne želi toliko impresionirati svojom izvanjskom pojavom koliko svojom nutarnjom snagom. On se tako objavljuje da od izvanjskoga, vidljivoga dođemo do nutarnjega, nevidljivoga, da od očiju tijela prijeđemo k očima duha, jednom riječju, da budemo manje znatiželjni, a više pobožni. Jer, znatiželja se odnosi na izvanjsko, vidljivo, a pobožnost na nutarnje, nevidljivo. Naime, Bog je nevidljiv i »boravi u nedostupnu svjetlu« (1Tim 6,16) te se učinio vidljivim kako bismo se oslobodili navezanosti na vidljivo, kako bismo i samo počeli više živjeti u nevidljivom nego u vidljivom. Zato je Bog tako nespektakularan u svojim izvanjskim pojavama (prilikama): Mojsiju se objavljuje u običnom šipražju, izabire malen, neznatan izraelski narod, zove obične, stare, ničim izvanjski važne osobe da budu njegovi proroci. Naposljetku, Bog se objavljuje u Isusu Kristu, u kojem je Božji Sin postao čovjekom da bude prezren u ovom svijetu, jer poniznost nije ništa drugo nego htjeti biti prezren, raspet u ovom svijetu. Bog se tako u Isusu Kristu objavljuje kao prezreni, raspeti, a to znači kao ponizni Bog. Bog se objavljuje u prezrivoj vidljivosti, zemaljskom (križ) kako bismo prezreli vidljivo i otkrili nevidljivo, božansko. Ta prezriva vidljivost (križ) objavljuje njegovu snagu (*virtus*), a to je snaga poniznosti, snaga dobrote, snaga istine, snaga ljubavi, jednom riječju, snaga nevidljivoga svijeta: nevidljivo protiv vidljivoga.

Dok je Bogu sporedno vidljivo, toliko sporedno da Bog sam biva prezren u svojoj vidljivosti, duh ovoga svijeta traži samo izvanjsko, vidljivo, pojavnost, želi što spektakularnije oblike (prilike) kako bi čovjek zamjećivao samo tjelesnim očima. Ili pak, drukčije rečeno, duh ovoga svijeta želi da se čovjek više pokazuje, a manje objavljuje, da snagu (*virtus*) traži samo u izvanjskom, vidljivom, jer je izvanjsko, vidljivo ono što čovjeku daje osjećaj vlastite moći. Zato duh ovoga svijeta budi u čovjeku znatiželju, jer je znatiželja bavljenje isključivo izvanjskim, vidljivim. U znatiželji se čovjek

osjeća moćnim, neovisnim, nepotrebim. Duh ovoga svijeta nudi čovjeku također i takvu nevidljivost da mu ona bude »vidljiva« (znanje, tehnika), dostupna, da se i u toj nevidljivosti osjeća moćnim, neovisnim i nepotrebim. Dakle, duh ovoga svijeta sve čini da čovjek ne dođe do Boga, do Nevidljivoga, jer je nevidljivi Bog ono što čovjeka beskonačno nadilazi, stvarnost kojom čovjek ne može raspolagati, stvarnost kojom ne može ovladati, nego mu samo može služiti, njemu se klanjati i njega ljubiti. Duh svijeta tako čovjeka zarobljava vidljivim, izvanjskim. I riječi koje ovaj svijet donosi, riječi su podređene vidljivom, izvanjskom. Obito je to danas razvidno, jer živimo u vremenu slike, vidljivoga, izvanjskoga, gdje su riječi potpuno podređene vidljivom. Nema danas više riječi koje bi donosile smisao i pozivale na mišljenje, nema ni riječi koje bi preobražavale i mijenjale vidljivo. Riječi su plošne, trenutne, bez prošlosti i budućnosti. Zato je današnji čovjek nijem, sveden na brze i isprazne sms-poruke, priča se samo o informacijama koje se čitaju na mrežnim stranicama. Nestale su riječi koje pripovijedaju o prošlosti i budućnosti, postoje još samo riječi koje su svedene na vidljivo, izvanjsko, spektakularno, a to su informacije. Čovjek je *homo informaticus*. *Homo informaticus* ubio je riječ, pripovijest, potpuno se podredio vidljivom, izvanjskom. Zato je taj *homo informaticus*, a to je čovjek ovoga svijeta, nijem, zato su ljudi u današnjoj komunikaciji nijemi i ne razumiju se, krajnje su dosadni i nezanimljivi.

Podizanje hostije

Da nema pretvorbe u euharistiji, utjelovljena bi Riječ bila – kao i sve riječi ovoga svijeta – nemoćna, prazna riječ, prije ili kasnije obična »informacija«, koja ne bi ništa i nikoga mijenjala. Tako saznajemo da se u svakoj euharistiji događa sljedeće: prvo, povučeni smo iz vidljivoga i ulazimo u nevidljivi svijet; drugo, nevidljivi svijet jest svijet utjelovljene Riječi, Kristovih riječi koje nas mijenjaju i preobrazuju; treće, poredak ovoga svijeta gubi svoju moć (vidljivi svijet moći, informacija, taštine, častohleplja, bogatstva), prestajemo biti robovi poretka ovoga svijeta, tj. »poretka prirode«.

Euharistija pak kazuje čudesnu moć riječi, i to ne bilo koje riječi, nego Krista koji je sama Riječ. Jer, u svakom sakramentu, a osobito u euharistiji »riječ pristupa materiji i materija postaje sakrament«, kako to sažima sv. Augustin. U ostalima sakramentima, tvrdi sv. Toma Akvinski, utjelovljena Riječ, Isus Krist, služi se posvećenom materijom (voda u krštenju, ulje u sv. potvrđi) kako bi nas obuzeo svojom duhovnom snagom (*virtus*). U euharistiji pak materija (kruh i vino) biva tako posvećena da se ona ne koristi za nešto drugo, za duhovnu snagu koja nam se udjeljuje, nego ona biva posvećena u sebi samoj, tako da se u njoj događa promjena supstancije kruha i vina: supstancije se kruha i vina pretvaraju u supstanciju tijela i krvi utjelovljene Riječi, Isusa Krista. Tako u svakoj euharistiji vjernik motri čudesnu moć Kristovih riječi! One su tako moćne da mijenjaju materiju, ili još bolje u svakoj euharistiji vjerom shvaćamo da je veća moć Kristovih riječi, »veća je moć blagoslova nego naravi jer blagoslov mijenja i samu narav« (Ambrozije). Dakle, u svakoj euharistiji nevidljivi svijet, Kristove nevidljive riječi moćnije su od vidljivoga svijeta, od naravi – »Milost je moćnija od naravi« – *majoris est virtutis gratia quam natura* (Ambrozije). Zato nam je Gospodin i dao euharistiju, htio je da vjerom počnemo gledati nutarnjim duhovnim očima nevidljivi svijet koji je moćniji od vidljivoga svijeta, tako da nas svako euharistijsko slavlje oslobađa od vidljivoga svijeta, prestajemo biti *homo informaticus*, koji živi u slikama bez riječi ili pak s ispraznim riječima koje ne donose nikakvu promjenu. Postajemo *homo eucharisticus* koji ne samo da sluša utjelovljenu Riječ, Isusa Krista, nego ostaje obuzet i izvan sebe u divljenju spram te iste Riječi koja je tako moćna da samu materiju, supstanciju kruha i vina, mijenja, pretvara u krv i tijelo. Da nema pretvorbe u euharistiji, utjelovljena bi Riječ bila – kao i sve riječi ovoga svijeta – nemoćna, prazna riječ, prije ili kasnije obična »informacija«, koja ne bi ništa i nikoga mijenjala. Tako saznajemo da se u svakoj euharistiji događa sljedeće: prvo, povučeni smo iz vidljivoga i ulazimo u nevidljivi svijet; drugo, nevidljivi svijet jest svijet utjelovljene Riječi, Kristovih riječi koje nas mijenjaju i preobrazuju; treće, poredak ovoga svijeta gubi svoju moć (vidljivi svijet moći, informacija, taštine, častohleplja, bogatstva), prestajemo biti robovi poretka ovoga svijeta, tj. »poretka prirode«. Sv. Ambrozije pretvorbu u euharistiji zato uspoređuje s Kristovim utjelovljenjem koje se također dogodilo »mimo prirode«: »Ako tražimo obični slijed, žena redovito rađa pošto se sjedini s mužem. Vidi se, prema tome, da je Djevica rodila mimo prirodnoga reda. I ovo je tijelo koje tvorimo iz Djevice. Zašto ovdje u Kristovu tijelu tražiš poredak prirode kada se sam Gospodin od Djevice rodio mimo prirode (*præter naturam*)? Raspeto i ukopano Kristovo tijelo pravo je tijelo. Prema tome, ovo je uistinu otajstvo toga tijela.«

Transspustancijacija i svećenik

Podsjetimo se: Bog se više objavljuje negoli pokazuje, objavljuje svoju snagu koju smo pozvani gledati duhom, duhovnim očima, očima vjere. Kao što je Gospodin postao čovjek da bude prezren, tako i u euharistiji Gospodin uzima posve obične, nespektakularne, krajnje banalne elemente kruha i vina kako bi i u ovom svijetu bio prezren. Prepoznati ga mogu samo oni koji su gladni i žedni nevidljivoga svijeta, istine, dobrote, pravednosti, u konačnici ljubavi. Svaka euharistija, osobito pretvorba kruha i vina u Kristovo tijelo i krv, krši naše tri težnje. Prvo, da se grabežljivo držimo vidljivoga. S prilikama kruha i vina ništa ne možeš postići u ovom svijetu, jedva se možeš nahraniti i napojiti, ali zato sve postižeš u nevidljivom svijetu. Ne smijemo zaboraviti da ćemo Boga u njegovoj božanskoj naravi i u vječnosti gledati licem u lice, ali ne tjelesnim očima, nego očima duha, kao što sada gledamo ljubav, dobrotu, istinu. Svoje ćemo pak bližnje gledati tjelesnim očima, a božansku narav samo duhovnim očima. Zato nas već sada svaka euharistija navikava i priprema za vječnost, za gledanje Boga duhovnim očima. U euharistiji gledamo i njegovo tijelo i njegovu krv duhovnim očima – Kristovo tijelo i krv nije u svojem vlastitom obličju, nego u obličju sakramenta – *non in propria specie, sed in specie sacramenti*, a tako ćemo gledati i u vječnosti njegovo božanstvo. Jednom riječju, učimo se poznavati Krista duhovnim očima: »Ako smo i poznavali po tijelu Krista, sada ga tako više ne poznajemo.« (2Kor 5,16) Drugo, u euharistiji ništa ne proizvodimo, ništa ne činimo (*facere*), nego slavimo (*celebrare*), a to znači samo primamo ono što je Isus Krist učinio za nas (*facta*). Euharistija tako slama ponositost na naša djela, zasluge, udara na našu oholost hvalisanja sobom. Treće, i naš je oholi razum u svakoj euharistiji ponižen jer se u pretvorbi kruha i vina u Kristovo tijelo i krv događa nešto što nijedna ljudska spoznaja nije sposobna učiniti, a to je da se mijenja, pretvara sama supstancija ovoga svijeta. Čovjekov pak razum ostavlja ovaj svijet istim, jedva ga transformira, a kamoli da mu uspijeva promijeniti supstanciju, učiniti ga božanskim. Euharistija je zato događaj vjere, ona nas poučava vjeri te nam kazuje da je vjera važnija od razuma. To dolazi osobito do izražaja u katoličkom nauku o transspustancijaciji. Crkva ne prihvaća nauku o »impanaciji« koji kazuje da u euharistiji kruh i vino ostaju u svojim supstancijama te se njima

Podizanje kaleža

Jedino u euharistiji, tj. u riječima pretvorbe, svećenik takoreći biva »pretvoren« potpuno u Isusa Krista, jer sada on više ne izgovara svoje riječi, nego Kristove riječi, tj. sada sâm Krist u tom trenutku govori: »Sve, naime, drugo što se ranije govori, svećenik govori: slava Bogu, molitva, prošnja za narod, kraljeve, ostale. Kada se dođe dotle da se obavi časno otajstvo, svećenik se više ne služi svojim riječima već se služi Kristovim riječima. Prema tome, to otajstvo ostvaruje Kristova riječ.«

samo pridodaju supstancije tijela i krvi Kristove. Naime, u takvom nauku svijet, supstancija svijeta ostala bi ista, utjelovljena Riječ ne bi bila ni božanska, jer nije sposobna pretvarati supstanciju ovoga svijeta. Crkva odbacuje i nauk o »anihilaciji« koji tvrdi da u euharistiji utjelovljena Riječ poništava supstanciju kruha i vina. Tu bi doduše utjelovljena Riječ bila moćna i božanska, ali nasilna prema onom što je ona sama stvorila. Euharistija bi tada bila događaj Božjega nasilja, agresivnosti, nasrtaja na ovaj svijet. Ne! Utjelovljena je Riječ nježna, ona ne poništava supstancije kruha i vina, nego ih samo nježno, nevidljivo pretvara u supstanciju same sebe, svojega tijela i svoje krvi. Dakle, protivno »impanaciji« mi ispovijedamo nauk o transsupstancijaciji da je Krist zaista Bog, moćna Riječ. Protivno »anihilaciji« ispovijedamo da je Kris nježan, sama ljubav: kao što je u utrobi Blažene Djevice moćno bio začet, tako je nježno iz nje bio rođen da nije »uništio«, nagrdio njezino djevičanstvo, jer je Blažena Djevica Marija Djevica ostala Djevica i u porodu.

Sv. Grgur Veliki izvještava nas o svetom biskupu Kasiju iz Nar-nija u Umbriji. Svaki put kad je došao čas da »prinese žrtvu, ronio je suze i velikim kajanjem srca samoga sebe prinosiso je kao žrtvu«. Nije on jedini plakao za vrijeme svete mise, plakao je i sv. Ignacije Lojolski. Ovako on to opisuje: »Pošao sam služiti misu. Ne bez suza prije nje, u njoj puno njih i jako spokojnih.« I zaista, kako da svećenik, koji slavi euharistiju, ne proplače spram onoga što se događa ne samo na oltaru, nego u njemu samom! Kako da i sam vjernik ne proplače spram onoga što se događa i na oltaru, ali i u samom svećeniku! Radi se o sljedećem. Prema sv. Ambroziju, kojega sli-jedi i Toma Akvinski, u sakramentima svećenik izgovara uvijek svoje vlastite riječi kojima se Isus Krist služi da bi postigao učinka u vjernicima: »Ja te krstim...«, »Ja te odrješujem...« Tako je to u svim sakramentima, osim u euharistiji! Jedino u euharistiji, tj. u riječima pretvorbe, svećenik takoreći biva »pretvoren« potpuno u Isusa Krista, jer sada on više ne izgovara svoje riječi, nego Kristove riječi, tj. sada sâm Krist u tom trenutku govori: »Sve, naime, drugo što se ranije govori, svećenik govori: slava Bogu, molitva, prošnja za narod, kraljeve, ostale. Kada se dođe dotle da se obavi časno otajstvo, svećenik se više ne služi svojim riječima već se služi Kristovim riječima. Prema tome, to otajstvo ostvaruje Kristova riječ.« Da, kako kao svećenik ne proplakati, kako ne roniti suze zbog čuda koje se događa u tom trenutku pretvorbe: tada se kao svećenik i sam nakratko pretvaram u Isusa Krista! I zato su vjernici i sami plakali, zato se i danas dižu ruke u tom trenutku kod podizanja hostije i kaleža, zato i danas trebaju zvoniti zvona, osobito zvona srca dok se događa pretvorba, jer sam Isus Krist prinosiso samoga sebe na oltaru, »svoje tijelo nosi u rukama«, kako veli sv. Augu-stin, kao što je to činio na Posljednjoj večeri svojim učenicima. I zato je razumljivo da sveti biskup Kasije nije samo ronio suze, nego je htio da cijeli njegov život bude jedan obrat-*conversio* u Krista,

pretvorba, preobrazba u Isusa Krista, u skladu s tim kratkotrajnim obratom, pretvorbom, preobrazbom u trenutku pretvorbe: »Ovo je Tijelo moje, ovo je Krv moja.«

Sve je isprazno bez euharistije

Naposljetku, bez euharistije cjelokupni je događaj spasenja Isusa Krista isprazan. Isus Krist svojom nam je patnjom i smrću objavio poniznoga Boga i Boga koji ljubi. Zato smo pozvani svim srcem nasljedovati poniznost Isusa Krista – više se objavljuje nego pokazuje, ali i uzvratiti što većom ljubavlju na njegovu ljubav kojom nas je ljubio i predao samoga sebe (*Gal 2,20*). Ali, i poniznost i ljubav su isprazne, ako ne blagujemo njegovo Tijelo i ne pijemo njegovu Krv u prilikama kruha i vina. Što mi vrijedi biti ponizan i ljubiti Isusa Krista, ako Krist nije u meni, ako on, Život, nije u meni? Dakako treba nasljedovati u poniznosti Isusa, treba ljubiti Isusa, ali ga treba i jesti i piti. Bez euharistije, nema u nama života, nema vječnoga blaženstva. Što mi sve vrijedi ako nema Života u meni? I cijela kršćanska vjera bez euharistije pretvara se u nekakvu lijepu misao, ugodnu sliku, korisnu informaciju (*homo informaticus*), ali bez života. Zato su i poniznost i ljubav pusta tlapnja bez euharistije, bez blagovanja Tijela i pijenja Krvi našega Spasitelja: »Jer kruh je Božji Onaj koji silazi s neba i daje život svijetu... Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu.« (*Jv 6,33-56*) ■

Jean-Baptiste de Champaigne,
Posljednja večera, 1678.

»Tko jede moje tijelo i pije moju krv, u meni ostaje i ja u njemu.«
(*Jv 6,56*).

Prva pričest: današnji izazovi u pripravi i oblikovanju liturgijskoga slavlja

MILAN DANČUO

Crkva kroz osobu župnika u suradnji s roditeljima priprema djecu na prvu pričest. Roditelji se moraju pobrinuti da se njihova djeca koja su došla do dobi rasuđivanja dobro pripreme i u euharistiji prepoznaju važnost duhovnog rasta. Uz roditelje, svi koji imaju odgojnu zadaću moraju se zajedno truditi da djeca, koja već imaju urođeni osjećaj za Boga i božanske stvari, skladno svojoj dobi i razvoju imaju također konkretno iskustvo kršćanskih i ljudskih vrijednosti koje su temelj euharistijskog slavlja.

Sakramenti se prema uobičajenoj formulaciji promatraju kao vidljivi znakovi nevidljivoga Božjeg spasenja, a u dinamici liturgijskog slavlja uzobiljuju Kristovo povijesno djelo otkupljenja i uvode u zajedništvo Kristova otajstvena tijela. U tradiciji Crkve sakramenti se promatraju kao mjesto, vrijeme i način na koji se u prolaznosti ovoga svijeta na najizvršnji način doživljava otajstveni susret s osobom Isusa Krista. Sakramenti se ne podjeljuju pojedincima, već postaju slavlje cijele Crkve pa kada i vjernik pojedinačno prima sakrament, u tom slavlju je uključena cijela Crkva kao otajstveno tijelo jer time Crkva kao zajednica sama postaje sakrament jedinstva. U pastoralnoj praksi međutim sakramenti se često doživljavaju kao tradicionalni obredi vezani uz različite životne etape bez dubljeg značenja za život vjernika pa se s razlogom može govoriti i o krizi pojedinih sakramenata. Govori se i o krizi slavlja prve pričesti (prve euharistije) kojom djeca po prvi puta pristupaju euharistijskom stolu i crkvenom zajedništvu bez da to liturgijsko slavlje dožive kao nešto važno na razini osobnog duhovnog rasta ili na razini povezanosti s Kristom i kršćanskom zajednicom. Vrlo često obred ostaje na izvanjskoj formi bez sadržaja ili se doživljava kao tradicionalni obred koji u obitelji označava samo jednu etapu prema odrasloj dobi. Kao polazište u našim razmišljanjima o današnjim izazovima u pripravi i oblikovanju liturgijskoga slavlja prve pričesti uzimamo temeljne naglaske iz dva crkvena dokumenta: *Direktorija za pastoral sakramenata u župnoj zajednici Hrvatske biskupske konferencije iz 2008. godine* te *Direktorija o misama s djecom* Kongregacije za bogoštovlje iz 1973. godine.

Priprava za prvu pričest

Crkveni dokumenti, govoreći općenito o sakramentu euharistije, naglašavaju da je važno djecu, ali i ostale vjernike, prikladno odgajati i uvoditi u značenje slavlja euharistije. Djeca odrastaju u današnjem okruženju koje ne pogoduje njihovom duhovnom rastu, a često i sami roditelji ne pokazuju interes preuzeti obvezu s krštenja da svojoj djeci prenesu kršćanski odgoj. Krštenoj djeci koja još nisu primila potpunu kršćansku inicijaciju sakramentima potvrde i euharistije Crkva stoga pridaje posebnu važnost u pastoralnom djelovanju. U radu s djecom koja se pripremaju za sakrament prve pričesti iziskuje se potrebno znanje i prikladna kateheza kako bi

prema svojim mogućnostima razumjela smisao euharistije i na temelju vjere primila Kristovo tijelo. Time se nastavlja rast u zajedništvu s Kristom i zajednicom započet u krštenju, koji svoju puninu doživljava na euharistijskom stolu. Veliki je izazov i zadatak odgojiti i pripremiti djecu da budu svjesna značenja sudjelovanja u euharistiji, a ta zadaća pripada Crkvi, roditeljima te konkretnoj župnoj zajednici.

Najvažnija zadaća u pripravi za sakrament prve pričesti pripada Crkvi. Djelovanje Crkve prema djeci u odgojnom smislu nailazi na posebnu poteškoću, jer euharistijsko slavlje, ali i sva druga liturgijska slavlja, ne mogu na njih izvršiti, s obzirom na dob, potrebnu odgojnu učinkovitost. Unatoč tome što je euharistijsko slavlje razumljivije današnjem vjerniku, riječi, geste i liturgijski simboli nisu dovoljno prilagođeni sposobnosti razumijevanja djece. Ni u svom svakodnevnom životu djeca ne razumiju u potpunosti sve o svojim odnosima i iskustvima s odraslima pa se ne može očekivati da će im u liturgiji sve uvijek biti razumljivo i jasno. Crkva se dakle, s pouzdanjem u darove koji se primaju u sakramentu krštenja, treba pobrinuti da djeca duhovno rastu u zajedništvu s Kristom i sa zajednicom kojoj pripadaju. Vrhunac tog zajedništva je sudjelovanje u euharistijskom stolu za kojega se djeca pripremaju i formiraju shvaćanje njegovog značenja. Ovaj liturgijski i euharistijski odgoj ne može se odvojiti od onoga općeg koji zahvaća u svome značenju zajedno ljudske i kršćanske sadržaje.

Crkva kroz osobu župnika u suradnji s roditeljima pripremlja djecu na prvu pričest. Roditelji se moraju pobrinuti da se njihova djeca koja su došla do dobi rasuđivanja dobro pripreve i u euharistiji prepoznaju važnost duhovnog rasta. Uz roditelje, svi koji imaju odgojnu zadaću moraju se zajedno truditi da djeca, koja već imaju urođeni osjećaj za Boga i božanske stvari, sukladno svojoj dobi i razvoju imaju također konkretno iskustvo kršćanskih i ljudskih vrijednosti koje su temelj euharistijskog slavlja. U afirmaciji takvih vrijednosti najveća zadaća ipak pripada roditeljima i kršćanskoj obitelji pa se ističe važnost i njihove prikladne pripreve koja uključuje i liturgijsku formaciju djece. Kršćanska obitelj osigurava dakle katehezu djece i prva je pozvana pokazati djeci primjer

Pablo Picasso, *Prva pričest*, 1899.

Načelo aktivnog i djelatnog sudjelovanja od temeljne je važnosti stoga se slavlje mora pripremiti kako bi se sudjelovanje djece potaknulo i doživjelo kao dio važnog otajstvenog iskustva. Stoga je dobro da prvopričesnicima budu podijeljeni posebni zadaci u slavlju: u pripremi prostora, pjevanju i sviranju, naviještanju Božje riječi, zazivima sveopće molitve, donošenju darova na oltaru i druge slične službe. Cilj nije da svi prvopričesnici sudjeluju i imaju neku službu u slavlju, već da i oni sudjeluju u oblikovanju i organiziranju slavlja.

kršćanskog života. Ako obitelj ne živi dar vjere ili pristupa sakramentima iz tradicije, gubi se poveznica i značenje sakramenta za njihovu djecu. Stoga je od temeljne važnosti da roditelji prate djecu u njihovoj pripravi, ponajprije osobnim svjedočanstvom vjere i vlastitim duhovnim rastom. Župna zajednica se treba pobrinuti da su roditelji aktivnije angažirani kao odgojitelji u vjeri kako ne bi svoje roditeljske dužnosti prenosili na svećenike, redovnice i katehete. Jedino kršćanski roditelji koji svojim životom naviještaju evanđelje i svjedoče bratsku ljubav mogu kršćanski i liturgijski odgajati svoju djecu.

Župne zajednice kojima pojedine obitelji pripadaju također imaju posebne dužnosti prema djeci koja se pripremaju za prvu pričest. Župna zajednica koja svjedoči evanđelje, živi bratsku ljubav i slavi Kristova otajstva, izvrsna je škola kršćanske i liturgijske formacije za djecu koja u njoj žive. Zajednica sudjeluje u pripravi na prvu pričest upućivanjem u sadržaje vjere povezane s euharistijom i aktivnim sudjelovanjem u slavlju. Kroz vrijeme pripreme u župnoj zajednici potrebno je organizirati posebna slavlja, kao što su predstavljanje djece crkvenoj zajednici i slavlje sakramenta pokore. To vrijeme je prilika da cijela obitelj prvopričesnika povjeri Bogu svoj hod i zalaganje u vjeri u kontekstu vlastite zajednice. Vjeronauk u župi treba pridati važnost misnoj katehezi, kako bi djeca mogla aktivnije i svjesnije sudjelovati u slavlju, primjereno njihovoj dobi. Djeca moraju naučiti ne samo istine vjere o euharistiji, nego i značenje djelatnog sudjelovanja u slavlju sa zajednicom kojoj pripadaju. Sudjelovanje im omogućuje potpunu integraciju u Kristovo tijelo zajedništvom za euharistijskim stolom i kroz pripremu sakramentom pokore.

Oblikovanje liturgijskoga slavlja

Kod oblikovanja liturgijskoga slavlja prve pričesti potrebno je voditi se nekim općenitim načelima. Slavlje se prvenstveno treba slaviti u vazmeno vrijeme ili nedjeljom. Kada je u župnoj zajednici mnogo prvopričesnika slavlje pričesti je poželjno podijeliti u nekoliko skupina, kako bi se priprava i slavlje što bolje organizirali, a sudjelovanje djece i svih sudionika ostvarilo na djelatan način. Samo slavlje ne treba opterećivati priredbama koje su neprimjerene dobi i shvaćanju prvopričesnika, a i neprikladne dostojanstvu euharistijskoga slavlja jer često odvlače pažnju sudionika. Trebaju se izbjegavati situacije zabune i diskriminacije, napose prema djeci čiji su roditelji rastavljeni, ne žive u crkvenom braku ili u slučajevima kada pričesti pristupaju djeca s poteškoćama u razvoju. Priprava slavlja prve pričesti za djecu mora biti pravodobna i pažljivo organizirana, osobito što se tiče molitava, pjesama, čitanja, nakana sveopće molitve, uz suradnju i dogovor roditelja i djece koji u slavlju obavljaju određene službe. U uređivanju i ukrašavanju mjesta slavlja kao i liturgijskog posuđa i ostalih predmeta poželjno

je da sudjeluju i djeca i njihovi roditelji čime se može oživjeti osjećaj zajedništva i pripadnosti zajednici onih obitelji koje nisu aktivnije. Pjevanje u slavlju prve pričesti ima veliku važnost pa ga je kod organiziranja potrebno oblikovati na pažljiv način, imajući na umu okolnosti slavlja i konkretne sposobnosti prisutne djece.

Svećenik koji vodi liturgijsko slavlje prve pričesti ima važnu ulogu. Mora nastojati dati slavlju svečani i sabrani ton te stvara posebno ozračje u slavlju. To je stav koji ovisi o njegovoj osobnoj pripremljenosti, kao i o njegovim vještinama komunikacije i djelovanja. Prije svega mora paziti na dostojanstvo, jasnoću i jednostavnost gesta koje su razumljive djeci izbjegavajući pritom svaki oblik infantilnosti. Upute unutar slavlja moraju dovesti djecu do istinskog liturgijskog sudjelovanja i ne smiju se nikada svesti samo na puka didaktička objašnjenja. Pozivi koje im svećenik upućuje sa spontanom prirodnošću, poštujući pritom obrednu formu, imat će velik učinak na prvopričesnike; npr. za pokornički čin, za molitvu Očenaš, za gestu mira i sl. U slavlju veliku važnost treba dati homiliji kojom se prvopričesnicima tumači Božja riječ. Homilija namijenjena u ovakvim slavljinama ponekad može imati oblik dijaloga s njima ili je prvopričesnici slušaju u tišini.

Načelo aktivnog i djelatnog sudjelovanja od temeljne je važnosti stoga se slavlje mora pripremiti kako bi se sudjelovanje djece potaknulo i doživjelo kao dio važnog otajstvenog iskustva. Stoga je dobro da prvopričesnicima budu podijeljeni posebni zadaci u slavlju: u pripremi prostora, pjevanju i sviranju, naviještanju Božje riječi, zazivima sveopće molitve, donošenju darova na oltaru i druge slične službe. Cilj nije da svi prvopričesnici sudjeluju i imaju neku službu u slavlju, već da i oni sudjeluju u oblikovanju i organiziranju slavlja. Pri tome treba voditi računa da službe u slavlju ostaju bez plodova ako ne usmjeruju prema unutarnjem sudjelovanju djece koje svoj konačni cilj doživljava u euharistijskom zajedništvu. Oblici sudjelovanja kojima treba pridati posebnu pažnju u pripremi slavlja su geste tijela i tišina. Među raznim obrednim gestama posebno ističe se važnost procesija i drugih oblika povezanih sa sudjelovanjem tijela, posebice procesijski ulazak prvopričesnika sa svećenikom slaviteljem koji može poslužiti boljem razumijevanju i očitovanju zajedništva ili procesija s prinosnim darovima koja jasnije izražava smisao i vrijednost pripreme darova.

U liturgijskome slavlju za prvopričesnike veliku važnost ima euharistijska molitva, vrhunac cijeloga slavlja. Mnogo toga ovisi o načinu na koji je svećenik izgovara, a djeca slušaju i u njoj sudjeluju.

...od mnogo bobica grožđa postaje jedno vino.

Leendert van der Cooghen,
Tomina sumnja, 1654.

Stav dubokog poštovanja i smirenosti s kojim se odvija slavlje trebaju potaknuti djecu da budu pozorna na stvarnu prisutnost Krista na oltaru, pod znakovima kruha i vina. Potrebno ih je podučiti da u tom trenutku daruju sebe i svoj život nebeskome Ocu zajedno s Kristom. Treba ih potaknuti da pristupaju euharistijskom stolu s mirom i sabranošću, kako bi potpuno sudjelovali u euharistijskom otajstvu. U euharistijskom slavlju djeca mogu radosno ići u susret Kristu i biti s njim u Očevoj prisutnosti. Sudjelovanjem u euharistijskom zajedništvu imaju prilike učiti iz dana u dan naviještati Krista u obitelji i među vršnjacima, živeći vjeru.

Biti zajedno s Kristom

Približiti prvopričesnicima značenje euharistije kroz prizmu zajedništva i blagovanja Kristova tijela nije jednostavno, ali kroz dvije slike moguće im je približiti važnost sudjelovanja u euharistijskom slavlju. Prva slika je značenje zajedništva. Euharistija od mnoštva vjernika čini jedno tijelo. Kristovo tijelo ne prepoznaje se samo u euharistiji, odnosno u posvećenom kruhu, nego je to i tijelo Crkve, zajednica. Onaj tko blaguje euharistijski kruh postaje dijelom zajednice, u zajedništvu je s drugim vjernicima. Kršćanska zajednica koja slavi euharistiju postaje svjesna da je jedno tijelo Kristovo jer blaguje od jednog kruha. Stoga korištenje kruha i vina ima duboku simboličku važnost u euharistijskom slavlju kroz koju prvopričesnici u pripremi ili u homiliji mogu razumjeti važnost zajedništva. Kao što kruh od mnogo zrna pšenice postaje na kraju jedan kruh i kao što vino od mnogo bobica grožđa postaje jedno vino, tako i mnoštvo kršćana koji, okupljeni u raznim zajednicama na slavljenju euharistije blaguju Kristovo Tijelo i Krv, postaju u Kristu jedno Tijelo i jedan Duh.

Druga slika je značenje Kristova tijela. Prvopričesnici pa i sami vjernici često ostaju zbunjeni u razmišljanju koje Kristovo tijelo

točno blaguju u euharistiji. Kristovo tijelo je naravno jedno, ali možemo govoriti o tri načina njegova postojanja. Prvo tijelo je *fizičko* tijelo Isusa, rođenoga od Djevice Marije, koji je bio raspet, umro i pokopan. Isto Kristovo tijelo je nakon uskrsnuća proslavljeno, Krist je uzašao na nebo i sjedi s desne Ocu. Iako se radi o istom tijelu jer je apostol Toma mogao dotaknuti njegove rane (usp. *Iv* 20,27), ipak se radi o tijelu koje je drugačije jer ne poznaje smrtnost i propadljivost. Drugo Kristovo tijelo je ono *sakramentalno*, odnosno euharistija kao posvećeni kruh i vino. I na kraju, postoji *eklezijalno* tijelo koje se naziva i otajstvenim tijelom. Crkva blaguje sakramentalno tijelo i samim time postaje Kristovo otajstveno tijelo. Euharistija je Kristovo sakramentalno tijelo, djelotvorni simbol koji uzbiljuje njegovo fizičko tijelo koje je na nebu, njegov život, ponajprije njegovu smrt i uskrsnuće te postaje instrument za ostvarivanje i formiranje eklezijalnog tijela. Isus je ustanovio euharistiju i zapovjedio da je slavimo kao spomenčin njegove smrti i uskrsnuća, kako bi svi ljudi svih vremena u euharistiji imali mogućnost okupljanja i pridruživanja njegovu tijelu. Na taj način, kršćani blagovanjem euharistije postaju jedno u Kristu čime se prvopričesnicima može približiti važnost euharistijskog blagovanja i rasta u zajedništvu s Kristom.

Zaključne misli

Slavlje euharistije se promatra kao zahvala i hvala Crkve za Kristovo djelo spasenja i proslava je najsavršenijeg dara Božje ljubavi. Euharistija treba postati zahvala i proslava Boga u svakodnevnom životu i u svim segmentima vjerničkog života, odnosno u konkretnosti življene sadašnjosti. Stoga su i svi sakramenti upravljani prema euharistiji kao svojem središtu koja izgrađuje Crkvu kao otajstveno tijelo Kristovo. Krštenje kojim su prvopričesnici primili klicu vječnoga života i postali dijelom kršćanske zajednice temelj je i preduvjet euharistije te je usmjereno na njezino prihvaćanje. Potvrda kojom djeca zaokružuju sakramente inicijacije usavršuje vjernike kako ne bi bili lišeni istinskog značenja euharistije. Iz toga razloga slavlje prve pričesti nikada se ne može promatrati kao pojedinačno slavlje, slavlje u obitelji ili tradicionalni obred koji se prima u određenom trenutku u životu. Sakramenti nisu privatni čini, oni su slavlje Crkve koja je otajstvo jedinstva koji pojedine vjernike dosežu na različit način, ovisno o njihovoj dobi i mogućnostima razumijevanja. Slavlje prve pričesti usmjeruje djecu prema shvaćanju da je Crkva zajednica vjernika koja ne znači samo okupiti se i biti zajedno na istom mjestu, već postati jedno. Blagujući Kristovo Tijelo mijenja se i cijelo biće pa su kršćani već od najranije dobi pozvani učiti o tom velikom otajstvu Božje ljubavi te konkretnim djelima odgovoriti na Kristov poziv i ugrađivati se u život Crkve koja je Kristovo otajstveno tijelo. ■

Stav dubokog poštovanja i smirenosti s kojim se odvija slavlje trebaju potaknuti djecu da budu pozorna na stvarnu prisutnost Krista na oltaru, pod znakovima kruha i vina. Potrebno ih je podučiti da u tom trenutku daruju sebe i svoj život nebeskome Ocu zajedno s Kristom. Treba ih potaknuti da pristupaju euharistijskom stolu s mirom i sabranošću, kako bi potpuno sudjelovali u euharistijskom otajstvu. U euharistijskom slavlju djeca mogu radosno ći u susret Kristu i biti s njim u Očevoj prisutnosti. Sudjelovanjem u euharistijskom zajedništvu imaju prilike učiti iz dana u dan naviještati Krista u obitelji i među vršnjacima, živeći vjeru.

Pričest

ZVONKO PAŽIN

Nepoznati autor, *Agape*
(*fractio panis* – lomljenje kruha),
Prisciline katakombe 2. st.

Pričest – sastavni dio mise

U počecima je bilo posve razumljivo da se svi sudionici euharistijskog slavlja i pričeste. Međutim, već su se oko 10. st. vjernici sve rjeđe pričješćivali i sa sve većim strahopoštovanjem pristupali euharistiji. Nije se gledalo na Kristovu zapovijed *Uzmite i jedite*, nego više na dostojnost vjernika. Pričješćivanje je postalo do te mjere rijetko, da je Četvrti lateranski sabor (1215.) morao *narediti* da se svi vjernici *barem jedanput godišnje* (tj. o Uskrsu) pričeste. Zato je vrhunac pobožnosti bilo *motrenje* hostije i *klanjanje*.

Slijedom toga, u Redu mise prethodnog Misala nije bila predviđena pričest vjernika. Tek se u Općim odredbama nakon svećenikove pričesti veli: »Ako ima vjernika za pričest« i onda se navodi obred pričesti umirućih: *Moli se Ispovijedam se, zatim Evo Jaganjca...* i onda tri puta *Gospodine, nisam dostojan*. Nakon toga svećenik bi dijelio pričest uz formulu uobičajenu za bolesnike: »Tijelo Gospodina našega Isusa Krista čuvalo dušu tvoju za život vječni. Amen.«

Tridentiski sabor ne govori o potrebi da vjernici pričješću sudjeluju u misi, nego se naglašava *pobožno slušanje svete mise*. Nakon Drugoga vatikanskoga sabora *Uputa o štovanju euharistijskog misterija* od 1967. godine naglašava da *pričješću Tijela i Krvi Gospodnje Božji narod biva dionikom dobara vazmene žrtve*. Vjernici *potpunije* sudjeluju u euharistiji ne samo kad svim srcem prinose sami sebe, nego kad tu istu žrtvu primaju u sakramentu. Opća uredba današnjeg Misala naglašava se da bi bilo dobro da se vjernicima pričest dijeli *od iste žrtve*:

»Veoma je poželjno da vjernici, kao što to treba činiti i sam svećenik, prime Tijelo Gospodnje od hostija posvećenih u toj istoj misi, a da se u predviđenim slučajevima pričeste i iz kaleža, da tako i samim znakovima dođe bolje do izražaja da je pričest dioništvo u žrtvi koja se upravo slavi.«

Glede dijaloga prigodom pričesti, Hipolit Rimski početkom 3. st. izvješćuje kako je biskup govorio: »Kruh nebeski u Isusu Kristu«, a pričesnik odgovarao: »Amen.« Sveti Ambrozije i drugi oci, svjedoče da je svećenik veli: »Tijelo Kristovo!« a pričesnik odgovara: »Amen.« Slično je i kod kaleža: svećenik veli: »Krv Kristova«, a pričesnik odgovara: »Amen.« U ambrozijanskoj se liturgiji formula »Tijelo Kristovo – Amen« održala od početaka do danas, a u rimsku je liturgiju uvedena poslije Sabora.

Pričest pod objema prilikama

Nedvojbeno je da se tijekom prvih jedanaest stoljećâ pričest podjeljivala pod objema prilikama, osim kad se nosila bolesnicima. Tako papa Leon Veliki početkom 5. st. piše da je »svetogrдно oponašanje« manihejski običaj dijeliti pričest samo pod prilikama kruha. Kako je to zbog mnoštva vjernika s vremenom postalo nepraktično, javio se običaj da se za vjernike na poseban stolić postavi kalež s vinom. Kad bi došlo vrijeme pričesti, u taj bi se kalež ulijevalo malo posvećenoga vina i davalo vjernicima da se pričeste. Budući da je dijeljenje pričesti pod prilikama vina razmjerno komplicirano, od kraja 12. st. prevladava običaj pričješćivanja samo pod prilikama kruha već i zbog bojazni od profanacije euharistije pod prilikama vina, jer se ono moglo nepažnjom proliti ili pak zadržati na nečijoj bradi ili brkovima. K tomu su teolozi naučavali da se čitav Krist nalazi u svakoj od prilika, pa je, prema tome, dostatna pričest samo pod jednom prilikom. Nakon što su neke zapadne sekte počele žestoko napadati pričest pod samo jednom prilikom, Sabor u Konstanzi 1415. izričito *zabranjuje* svećenicima dijeliti pričest pod objema prilikama. Budući da je kasnije reformacija tvrdila kako je protivno Kristovoj zapovijedi dijeliti pričest samo pod jednom prilikom, Tridentski sabor odgovora: Krist je cjelovito prisutan u svakoj od prilika, te se ne može tvrditi da je Krist, ustanovljujući euharistiju, naredio da se – za valjanost – vjernici pričješćuju pod objema prilikama, pa prema tome pričest pod objema prilikama nije nužna za spasenje. Nadalje, Krist je predao Crkvi pravo i dužnost dijeliti sakramente, te prema tomu Crkva ima pravo to činiti onako kako smatra da je to na veću korist vjernicima. Ipak je odluku o mogućnost pričješćivanja vjernika pod objema prilikama Sabor prepustio papi. Pio IV. je 1564. dao dopuštenje njemačkim biskupima da mogu dijeliti pričest pod objema prilikama, ali je to sljedećih godina povučeno: za Bavarsku 1571., za Austriju 1584., za Češku i sve ostale zemlje 1621. Danas, u važećoj Općoj uredbi Misala br. 281 čitamo:

Opća uredba današnjeg Misala naglašava se da bi bilo dobro da se vjernicima pričest dijeli od iste žrtve: »Veoma je poželjno da vjernici, kao što to treba činiti i sam svećenik, prime Tijelo Gospodnje od hostija posvećenih u toj istoj misi, a da se u predviđenim slučajevima pričeste i iz kaleža, da tako i samim znakovima dođe bolje do izražaja da je pričest dioništvo u žrtvi koja se upravo slavi.«

Danas, u važećoj Općoj uredbi Misala br. 281 čitamo: »Sveta pričest, što se tiče znaka, ima puniji oblik kad se prima pod objema prilikama. U tom obliku savršeniije odsijeva znak euharistijske gozbe, jasnije se izražava božanski naum kojim je novi i vječni savez potvrđen u Gospodnjoj Krvi, a tako i povezanost između euharistijske gozbe i eshatološke gozbe u kraljevstvu Očevu.«

»Sveta pričest, što se tiče znaka, ima puniji oblik kad se prima pod objema prilikama. U tom obliku savršeniije odsijeva znak euharistijske gozbe, jasnije se izražava božanski naum kojim je novi i vječni savez potvrđen u Gospodnjoj Krvi, a tako i povezanost između euharistijske gozbe i eshatološke gozbe u kraljevstvu Očevu.«

Ista Opća odredba zatim u br. 283 zatim nabraja kad se može dijeliti pričest pod objema prilikama: novokršenicima, ređenima, zavjetovanicima, mladencima, jubilarcima, redovničkim zajednicama..., dakle, u nekim posebnim zgodama. Što reći? S jedne strane, postavlja se kao ideal pričest pod objema prilikama, a s druge se strane u praktičnoj primjeni točno određuje kad je to *dopušteno*.

Zaključno, običaj pričesti pod objema prilikama dugo je u Crkvi bio prisutan, a u istočnim se Crkvama zadržao do danas. Sadašnje rubrike predviđaju takvu mogućnost. Po sebi se može lako iznaći osnova zbog koje bi vjernici mogli primiti pričest pod objema prilikama, ali ostaje pitanje praktične izvedbe. Zbog naših higijenskih navika, teško je zamisliti da bi se vjernici danas pričešćivali iz jednoga kaleža. Pričest iz kaleža pomoću cjevčice, o čemu govori drugo tipsko izdanje, više se ne spominje, jer je, očito, jednako nepraktična. Po sebi je najjednostavnija pričest pod obje prilike umakanjem, ali tu se gubi znak, jer vjernici *ne piju*.

Pričest na ruku i pričest na jezik

Možda smo skloni idealizirati prva kršćanska stoljeća. Međutim, ako je bilo i svetaca i velikana, bilo je i onih drugih. Evo u tome smislu pomalo šokantnog svjedočanstva sv. Ivana Zlatoustog iz jedne njegove homilije:

»Kada se približavate svetom stolu, nemate dolično držanje (...) Gazite jedni drugima po nogama, nestrpljivi ste, vičete, vrijeđate jedni druge, gurate svoje bližnje, ukratko, stvarate veliki nered. Ako znadete čuvati red na đavolskim predstavama, koliko više trebate paziti na red u Kristovoj blizini.«

Do 4. st. vjernici su nedjeljom nosili euharistiju kući, da bi se preko tjedna mogli pričestiti prije uzimanja bilo koje hrane, o čemu svjedoče Tertulijan, Novacijan, Hipolit, Ambrozije, Augustin, Bazilije, Ivan Zlatousti i drugi. Nadalje, sve do 9. st. pričest se dijelila isključivo na dlan. O tome imamo jednodušno svjedočanstvo mnogih crkvenih otaca i pisaca. Evo kako Ćiril Jeruzalemski 352. godine opisuje pričest vjernika:

»Kad pristupaš, ne dolazi raširenih ručnih zapešća niti razdvojenih prstiju. Desnici ljevicu učini prijestoljem jer će upravo primiti Kralja. Udubljenim dlanom primi Kristovo tijelo govoreći Amen. Pošto, dakle, brižljivo posvetiš oči dodirom svoga tijela, blaguj. Pazi da ništa od njega ne izgubiš jer što bi izgubio bilo bi kao da si ostao bez vlastitog uda. Reci mi, ako ti netko dade zlatna zrnca, zar

Albert Chevallier Taylor, *Ecce Agnus Dei* (Evo Jaganjca Božjeg), 1900.

*»Kad pristupaš, ne dolazi raširenih ručnih zapešća niti razdvojenih prstiju. Desnici ljevicu učini prijestoljem jer će upravo primiti Kralja. Udubljenim dlanom primi Kristovo tijelo govoreći Amen. Pošto, dakle, brižljivo posvetiš oči dodirom svoga tijela, blaguj. Pazi da ništa od njega ne izgubiš, jer što bi izgubio bilo bi kao da si ostao bez vlastitog uda. Reci mi, ako ti netko dade zlatna zrnca, zar nećeš svom pažnjom držati motreći da ništa od toga ne izgubiš te ne pretrpiš štete? Zar nećeš s kudikamo više pažnje paziti na to da ne otpadne ni mrvica od onoga što je skupocjenije od zlata i dragocjenog kamenja?» (Ćiril Jeruzalemski, *Mistagoške kateheze*, br. 5, 21, Split, 2005.).*

nećeš svom pažnjom držati motreći da ništa od toga ne izgubiš te ne pretrpiš štete? Zar nećeš s kudikamo više pažnje paziti na to da ne otpadne ni mrvica od onoga što je skupocjenije od zlata i dragocjenog kamenja?» (Ćiril Jeruzalemski, *Mistagoške kateheze*, br. 5, 21, Split, 2005.).

Uskoro se javio običaj da žene prije pričesti trebaju prekriti dlan rupcem koji su nazivali *dominicala*, a za muškarce je vrijedila preporuka da samo prethodno operu ruke. Zbog sve većeg strahopoštovanja prema euharistiji, laicima se počela davati pričest samo u usta. To po prvi put određuje Sinoda u Rouenu 879., da bi oko godine 1000. taj običaj bio svugdje prihvaćen. Nadalje, zbog poštovanja prema pričesti, laici su počeli primati pričest samo klečeći. Možda je razlog puno prozaičniji: lakše je dijeliti pričest u usta vjerniku koji kleči. Zbog toga se od 16. st. javlja pričesna ograda, tzv. *reclinatorium*. Ipak, u nekoliko sljedećih stoljeća nije posve nestao običaj da vjernici pričest primaju i stojeći.

Sveti zbor za bogoštovlje 1969. daje mogućnost biskupskim konferencijama da odluče da se na njihovu području može uvesti pričest na ruku. Naša je biskupska konferencija tražila i dobila takvo dopuštenje. Opća uredba Misala veli:

»Svećenik zatim uzme pliticu ili ciborij i pođe k pričesnicima koji, po običaju, pristupaju u procesiji.

Nije dopušteno da vjernici sami uzimaju posvećeni kruh ili sveti kalež niti da ga iz ruke u ruku prosljeđuju jedan drugomu. Vjernici se pričješćuju klečeći ili stojeći, kako to odredi konferencija biskupâ. Kad se pričješćuju stojeći, preporučuje se da se, prema istim odredbama, iskaže dužno poštovanje prije nego se primi Sakrament.

Ako se pričest dijeli samo pod prilikom kruha, svećenik hostiju malo podigne, pokaže je svakomu pojedinom i kaže: Tijelo Kristovo.

Juan de Juanes,
Posljednja večera, 1560.

»Tko god jede kruh ili pije čašu
Gospodnju nedostojno, bit će krivac
tijela i krvi Gospodnje.« (1Kor 11,27)

Pričesnik odgovori: Amen te primi Sakrament na usta ili, gdje je to dopušteno, na ruku ako to želi. Pričesnik čim primi svetu hostiju, odmah je u cijelosti blaguje.«

Za praksu je važno znati: vjernik ima slobodu pričestiti se na jedan ili drugi način, a između ostaloga naša biskupska konferencija ne zabranjuje pričest klečeći. Stoga valja uvijek poštovati slobodu vjernika da se pričeste na jezik ili na ruku ili pak klečeći. Stoga pričestitelj ne bi smio inzistirati na onom obliku koji se njemu sviđa. Naravno, kod pričesti na ruku ostaje obveza svećenika da pripaze da se oni koji primaju pričest na ruku stvarno s poštovanjem i pričeste, da ne bi bilo zlorababa.

Euharistija je naša najveća svetinja. Zato je primamo s najvećim poštovanjem. A poštovanje ne ovisi nužno o stavu ili gesti. Ono je nužno unutarnji stav. Vjernici su se stoljećima pričešćivali i stojeći i na ruku. Gledajući povijesni razvoj obreda pričesti, moglo bi se reći: oni koji danas zagovaraju pričest na ruku jesu *tradicionalisti*, a oni koji zagovaraju pričest na jezik *modernisti*.

Pričest izvan mise

Po naravi stvari pričest je dio mise. Sveti Justin sredinom 2. stoljeća izvješćuje da su đakoni nosili pričest onima koji nisu mogli sudjelovati. Početkom 9. st. spominje se da za Božić i Uskrs djeca trebaju primiti pričest izvan mise, da se ne bi stvarala prevelika gužva. U isto su vrijeme vjernici sve manje aktivno sudjelovali u euharistiji tako da pričest vjernika uopće nije ušla u red mise. Zbog toga su vjernici – kad bi već pristupali pričesti – to činili redovito prije ili poslije mise, a kad je i bila pod misom, uzimao se obred pričesti bolesnika. Iako je u redovitom slučaju pričest u sklopu mise, i danas se pričest dijeli bolesnicima izvan mise. Osim toga, važeći obrednik pretpostavlja mogućnost pričesti u sklopu vjenčanja, ali

bez mise. Koji puta se pričest dijeli izvan mise u zajednicama gdje nema svećenika, pa onda đakon, akolit ili koji drugi ovlašteni službenik slavi službu riječi, u sklopu koje onda i podijeli pričest.

Zaključak

Euharistijsko slavlje vrhunac je i izvorište bogoslužja, ali i svekolikog života Crkve. Zato je pričest naša najveća svetinja: po pričesti na najsavršeniji način uzimamo udjela u Kristovom vazmenom otajstvu. Pri tome treba imati na pameti Pavlovu opomenu: »Tko god jede kruh ili pije čašu Gospodnju nedostojno, bit će krivac tijela i krvi Gospodnje.« (1Kor 11,27) Zato je važno da svi mi – i svećenici i vjernici – s dubokim predanjem, pobožnošću i strahopoštovanjem po pričesti sudjelujemo u euharistijskom slavlju, neprestano zahvaljujući Bogu za taj velebni i nadspoznatljivi dar. ■

LITURGIJSKI KALENDAR

TRAVANJ

16 N DRUGA VAZMENA NEDJELJA.

Nedjelja Božjega milosrđa

- 17 P Svagdan: Dj 4,23-31; Ps 2,1-9; Iv 3,1-8
18 U Svagdan: Dj 4,32-37; Ps 93,1-2.5; Iv 3,7b-15
19 S Svagdan: Dj 5,17-26; Ps 34,2-9; Iv 3,16-21
20 Č Svagdan: Dj 5,27-32; Ps 34, 2 i 9.17-20; Iv 3,31-36
21 P Svagdan: ili: Sv. Anzelmo, biskup i crkveni naučitelj: Dj 5,34-42; Ps 27,1.4.13-14; Iv 6,1-15
22 S Svagdan: Dj 6,1-7; Ps 33,1-2.4-5.18-19; Iv 6,16-21

23 N TREĆA VAZMENA NEDJELJA

- 24 P Svagdan ili: Sv. Fidel Sigmaringenski, prezbiter i mučenik: Dj 6,8-15; Ps 119,23-24.26-27.29-30; Iv 6,22-29
25 U SV. MARKO EVANĐELIST, blagdan, vl.: 1Pt 5,5b-14; Ps 89,2-3.6-7.16-17; Mk 16,15-20
26 S Svagdan: Dj 8,1b-8; Ps 66,1-3a.4-7a; Iv 6,35-40
27 Č Svagdan ili: Bl. Ozana Kotorska, djevica; Dj 8,26-40; Ps 66,8-9.16-17.20; Iv 6,44-51
28 P Svagdan ili: Sv. Petar Chanel, prezbiter i mučenik; ili: Sv. Ljudevit M. Grignon de Montfort, prezbiter: Dj 9,1-20; Ps 117,1-2; Iv 6,52-59
29 S SV. KATARINA SIJENSKA, djevica i crkvena naučiteljica, zaštitnica Europe, blagdan, vl.: 1Iv 1,5 - 2,2; Ps 103,1-4.8-9.13-14.17-18a; Mt 11,25-30

30 N ČETVRTA VAZMENA NEDJELJA.

Nedjelja Dobrog pastira

SVIBANJ

- 1 P Svagdan ili: Sv. Josip Radnik: Dj 11,1-18; Ps 42,2-3; 43,3-4; Iv 10,11-18; ili od spomendana: Post 1,26-2,3 (ili: Kol 3,14-15.17.23-24), Ps 90,2-4.12-14.16; Mt 13,54-58
2 U Sv. Atanazije, spomendan: biskup i crkveni naučitelj: Dj 11,19-26; Ps 87,1-7; Iv 10,22-30
3 S SV. FILIP I JAKOV, apostoli, blagdan, vl.: 1Kor 15,1-8; Ps 19,2-5; Iv 14,6-14
4 Č Svagdan: Dj 13,13-25; Ps 89,2-3.21-22.25.27; Iv 13,16-20
5 P Svagdan: Dj 13,26-33; Ps 2,6-11; Iv 14,1-6
6 S Svagdan: Dj 13,44-52; Ps 98,1-4; Iv 14,7-14
7 N PETA VAZMENA NEDJELJA
8 P Svagdan: Dj 14,5-18; Ps 115,1-4.15-16; Iv 14,21-26
9 U Svagdan: Dj 14,19-28; Ps 145,10-13b.21; Iv 14,27-31a
10 S Svagdan ili: Bl. Ivan Merz: Dj 15,1-6; Ps 122,1-5; Iv 15,1-8
11 Č Svagdan: Dj 15,7-21; Ps 96,1-3.10; Iv 15,9-11
12 P Sv. Leopold Bogdan Mandić, prezbiter, spomendan: Dj 15,22-31; Ps 57,8-12; Iv 15,12-17
13 S Svagdan ili: Bl. Djevica Marija Fatimska: Dj 16,1-10; Ps 100,1b-3.5; Iv 15,18-21
14 N ŠESTA VAZMENA NEDJELJA
15 P Svagdan: Dj 16,11-15; Ps 149,1-6a.9b; Iv 15,26 - 16,4a
16 U Svagdan: Dj 16,22-34; Ps 138,1-3.7c-8; Iv 16,5-11
17 S Svagdan: Dj 17,15.22 - 18,1; Ps 148,1-2.11-14; Iv 16,12-15

Druga vazmena nedjelja

16. travnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Kao novorođenčad žudite za duhovnim, nepatvorenim mlijekom, da po njemu uzrastete u spasenje, aleluja. (1Pt 2,2)

ZBORNA MOLITVA

Bože vječnog milosrđa, ti svake godine vazmenim slavljem užiješ vjeru svog svetog naroda. Umnoži u nama milost, da sve dublje shvaćamo što je krst koji nas je oprao; što je duh koji nas je nanovo rodio; što je krv koja nas je otkupila. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, molimo, Gospodine, prinos svojih vjernika. Oni su se priznanjem vjere i krštenjem nanovo rodili: daj da postignu vječno blaženstvo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Prinesi ruku i opipaj gdje bijahu čavli, i ne budi nevjeran nego vjeran, aleluja. (Usp. Iv 20,27)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemogući Bože, daj da pričest vazmenog otajstva trajno djeluje u našoj duši. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 2,42-47

Čitanje Djela apostolskih

Braća bijahu postojana u nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama. Strahopoštovanje obuzimaše svaku dušu: apostoli su činili mnoga čudesa i znamenja. Svi koji prigriše vjeru bijahu združeni i sve im bijaše zajedničko. Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao. Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram, u kućama bi lomili kruh te u radosti i prostodušnosti srca zajednički uzimali hranu hvaleći Boga i uživajući naklonost svega naroda. Gospodin je pak danomic zajednici pridruživao spasenike.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 118,2-4.13-15.22-24

Pripjev: Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova.

Neka rekne dom Izraelov:

»Vječna je ljubav njegova!«

Neka rekne dom Aronov:

»Vječna je ljubav njegova!«

Svi koji se Gospodina boje neka reknu:

»Vječna je ljubav njegova!«

Gurahu me, gurahu da me obore, ali mi Gospodin pomože.

Gospodin je moja snaga i pjesma, on mi je spasitelj.

Čuj! Radost i spasenje

odzvanja šatorima pravednika:

Gospodnja se proslavi desnica!

Drugo čitanje 1Pt 1,3-9

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Blagoslovljen Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista koji nas po velikom milosrđu svomemu uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodi za životnu nadu, za baštinu neraspadljivu, neokaljanu i neuvelu, pohranjenu na nebesima za vas, vas koje snaga Božja po vjeri čuva za spasenje, spremno da se objavi u posljednje vrijeme. Zbog toga se radujte, makar se sada možda trebalo malo i žalostiti zbog različitih kušnja: da prokušanost vaše vjere – dragocjenija od propadljivog zlata, koje se ipak u vatri kuša – stekne hvalu, slavu i čast o objavljenju Isusa Krista. Njega vi ljubite iako ga ne vidjeste; u njega, iako ga još ne gledate, vjerujete te klikćete od radosti neizrecive i proslavljene što postigoste svrhu svoje vjere: spasenje duša.

Riječ Gospodnja.

Peter Paul Rubens,
Tomina sumnja, 1613. – 1615.

Pjesma prije evanđelja Iv 20,29

Jer si me vidio, Toma, povjerovao si, govori Gospodin: blaženi koji ne vidješe, a vjeruju.

Evanđelje Iv 20,19-31

Nakon osam dana dođe Isus.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

Kad bi uvečer onoga istog dana, prvog u tjednu, dok su učenici u strahu od Židova bili zatvorili vrata, dođe Isus, stane u sredinu i reče im: »Mir vama!« To rekavši, pokaza im svoje ruke i bok. I obradovaše se učenici vidjevši Gospodina. Isus im stoga ponovno reče: »Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.« To rekavši, dahne u njih i kaže im: »Primit Duha Svetoga. Kojima otpustite grijeha, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im.« Ali Toma zvani Blizanac, jedan od dvanaestorice, ne bijaše s njima kad dođe Isus. Govorili su mu dakle drugi učenici: »Vidjeli smo Gospodina!« On im odvrati: »Ako ne vidim na njegovim rukama biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.«

I nakon osam dana bijahu njegovi učenici opet unutra, a s njima i Toma. Vrata bijahu zatvorena, a Isus dođe, stade u sredinu i reče: »Mir vama!« Zatim će Tomi: »Prinesi prst ovamo i pogledaj mi ruke! Prinesi ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran nego vjeran.« Odgovori mu Toma: »Gospodin moj i Bog moj!« Reče mu Isus: »Budući da si me vidio, povjerovao si. Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!« Isus je pred svojim učenicima učinio i mnoga druga znamenja koja nisu zapisana u ovoj knjizi. A ova su zapisana da vjerujete: Isus je Krist, Sin Božji, i da vjerujući imate život u imenu njegovu.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	558.1-3	Pobjedni dan slavimo
Otpjevni psalam:	527	Zahvaljujte Gospodinu
Prinosna:	237	Mir svoj, o Bože
ili	239-240	Danas Isus
Pričesna:	542.2	Prinesi ruku
ili	273-274	Ja sam s vama
	850.4-7	Rana kao Toma
	547	Uskrsnim nam ovim danom
Završna:	556	Krist iz groba ustade

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, po Kristovom uskrsnuću od mrtvih, iskusili smo neizmerno Božje milosrđe kojim smo spašeni za vječni život, stoga se puni pouzdanja utecimo vječnome Ocu:

1. Prva je Kristova Crkva postojanost sačuvala zajedništvom, molitvom i radosnim slavljenjem svoga Spasitelja. Daj da Crkva današnjice nasljeduje primjer svetosti prve Crkve, molimo te.
2. Krist je učenike poslao po svijetu i darovao im moć otpuštanja grijeha. Blagoslovi svećenike te ih učini blagima i milosrdnima u liječenju duša u sakramentu svete ispovijedi, molimo te.
3. Prvi je Kristov dar učenicima bio dar mira. Udijeli svijetu prijeko potreban mir te zaustavi svako zlo i širenje mržnje među narodima, molimo te.
4. Drugi je Kristov dar bio dar Duha Svetoga. Po svome nas Duhu uvijek usidruj u vjeri i postojanosti tvome nauku, molimo te.
5. Apostol je Toma, dodirom Kristovih rana, sumnju pretvorio u vjeru. Ukloni iz naših duša svaku sumnju u tvoju neizmjernu ljubav i daj da, poput Tome, hrabro svjedočimo vjeru, molimo te.

Zahvaljujemo ti, Oče vječni, što nas tvoja neizmjerna ljubav spašava. Daj da se neprestano radujemo Kristovu uskrsnuću i zahvalna srca, u zajedništvu s bližnjima, živimo pravедno i u miru, za vječnost u nebesima.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Od sumnje do vjere

Središnja tema današnjih biblijskih čitanja je odnos vjere i ljubavi: vjera u uskrsloga Gospodina sazrijeva i očituje se u bratskoj ljubavi. Na uskrsno jutro, rano ujutro, još za mraka, otišla je Marija Magdalena do Isusova groba i zatekla ga otvorena i prazna. Toga dugoga dana Uskrsli dolazi svojim učenicima i nalazi ih iza zaključanih vrata: još uvijek su u grobnici straha. Isus im tada najprije pokazuje da je on među njima, a zatim ih čini dionicima svoje vlastite misije, svoga života i svoje moći opraštanja grijeha. U svijetu u kojemu vlada strah, oni u svojoj sredini imaju pobjednika svijeta i ispunjeni su njegovim mirom i radošću. Učenici se ne smiju zatvoriti u strahu pred svijetom, nego trebaju ići u svijet puni povjerenja.

Temeljni dar Uskrsloga je mir. Isus je već u svojim oprostajnim govorima obećao svojim učenicima taj mir. On je učinkovito pobijedio smrt, najveću destruktivnu moć svijeta, i uzašao je k Ocu. Postigao je svoj cilj i živ je među njima, kao pobjednik. On sam je temelj njihova mira. Uskrsli Isus ne oslobađa učenike od nevolja svijeta, nego im daje sigurnost, nepokolebljivost i spokojno povjerenje. On ne samo da govori o miru nego i daje čvrst temelj svojoj riječi: pokazuje im svoje rane. Moraju se uvjeriti da je onaj koji stoji pred njima živ, da je za njih umro na križu i, nadvladavši smrt, otišao onkraj nje. Rane su i znak njegove neizmjerne ljubavi, koja se nije bojala staviti svoj život na kocku i kojom će on biti zauvijek ispunjen. Krv i voda tekle su mu iz rane na boku, koja dokazuje da je on izvor života: došao je među njih i među njima je živ. Učenici ga doživljavaju u njegovoj bezgraničnoj ljubavi, kao pobjednika smrti i darovatelja života. Što ga više razumiju, on za njih više postaje temelj mira i izvor radosti. Samo ako su usidreni u njegovu miru, moći će ispuniti povjerenju im zadaću. Poslan od Oca neizmjerne ljubavi, Isus je došao na svijet kao svjetlo svijeta, kao put

istina i život, otvarajući ljudima pristup zajedništvu s Ocem. Kao što je Otac poslao njega, tako on sada u svijet šalje svoje učenike. Kao što je on, Sin, obznanio Oca, tako učenici trebaju svjedočiti za Sina, kojega poznaju od trenutka poziva do susreta s njim uskrsnim. I kao što je Stvoritelj čovjeku udahnuo dah života (*Post 2,7*), tako Isus daje učenicima Duha Svetoga; daje im nov i neprolazan život, koji dijeli s Ocem, a u koji je ušao pošto je podignut na križ i uskrsnuo. Posredovanjem Duha Svetoga učenici također postaju sposobni razumjeti njegovo djelo i, živeći u skladu sa svojim poslanjem, davati živo svjedočanstvo. Kao »Jaganjac Božji koji oduzima grijeha svijeta«, on šalje učenike s puninom moći opraštanja ili zadržavanja grijeha. Njegovo djelo teži spasenju cijeloga svijeta.

Središnji lik evanđeoskog ulomka ove nedjelje je apostol Toma, kojega je uskrsli Isus pozvao da prijeđe prag nevjere kako bi došao do vjere. Prije svega zapažamo da sumnja nipošto nije suprotna istini. Neosporno je da samo oni koji vjeruju u istinu mogu sumnjati, jer sumnja je stav istraživanja. Štoviše, za svetog Augustina, kojega je kao i druge velike svece često mučila, ona je obvezan korak na putu do istine. Poznati britanski filozof prošlog stoljeća Bertrand Russell rekao je da je »problem čovječanstva u tome što su glupi uvijek vrlo sigurni, dok su inteligentni puni sumnji«. Svi imamo svoje sumnje, pa nije čudo da su ih imali i Isusovi učenici. Tomina sumnja svojom posebnošću i oštrinom izražava iskustvo cijele apostolske zajednice. Toma se ne da uvjeriti vizijom koju su imali drugi učenici: »vjerovati« želi »vidjeti« znakove čavala na rukama uskrslog Gospodina i u njih staviti svoj prst, a svoju ruku na bok. U evanđeoskom odlomku rečeno nam je kako apostol prelazi sa skepticizma na ispovijedanje vjere. Tomina nevjera dala nam je najljepšu ispovijest vjere u cijelom Evanđelju: »Gospodin

Giovanni Antonio Galli, *Nevjera sv. Tome*, 1620.

moj i Bog moj!«. Tomina ispovijest izražava ne samo priznanje nego i pripadnost, zanos i ljubav. Ne kaže samo: »Gospodin Bog«, nego »Gospodin moj i Bog moj«. U Isusovo vrijeme viđenje i vjera bili su spojeni, ali sada, u vrijeme Crkve, viđenje se više ne smije zahtijevati: dovoljno je apostolsko svjedočanstvo. Toma ponovno otkriva zajednicu braće i u njoj Krista.

Čak i ako se sve događa u osobnom odnosu između uskrsloga Gospodina i njegova učenika, taj se odnos uspostavlja tek kada je kolebljivi apostol bio prisutan u skupini učenika. Zajedništvo s drugima pruža odgovarajući kontekst u kojemu se osjeća Gospodinova prisutnost. Tako možemo shvatiti ulomak iz prvog čitanja koji oslikava život ranokršćanske jeruzalemske zajednice kao ambijent koji daje autentičnu snagu svjedočanstvu učenika. I današnji ljudi, kao nekoć sveti Toma, žele vidjeti i dodirnuti. Međutim, njihova je vjera povezana s vidljivošću našeg svjedočanstva, našega života, preobraženog poput života prvih kršćana spomenutih u odlomku iz Djela apostolskih: ti kršćani – kaže se – »bijahu postojani u

nauku apostolskom, u zajedništvu, lomljenju kruha i molitvama«.

Nakon uskrsnuća Isus je prisutan u zajednici vjernika i čini se svijetu vidljivim u gestama bratske ljubavi onih koji u njega vjeruju. Ljubav se ne sastoji samo od riječi Povezanost vjere i ljubavi čini kršćanstvo vjerodostojnim. Uskrsnuće se događa i svjedoči ondje gdje vlada mir, nada, život, mirnija budućnost, gdje se ljubav pretvara u djela. Euharistijsko slavlje treba nam pomoći da prepoznamo Krista prisutnog u zajednici vjernika i da ga svjedočimo čestitim i poštenim životom. S nama je uskrsli Krist, to je temeljna istina naše vjere. On nas nastavlja poučavati po nauku apostolskom i dolazi među nas u lomljenju kruha. Mi ga pak susrećemo u molitvi i svjedočimo u bratskom zajedništvu.

Veliki kršćanski mislilac Dietrich Bonhoeffer, pišući iz berlinskog zatvora 1944. godine, nekoliko dana prije nego što je obješen, ovako je sažeo smisao svoga postojanja: »Želio bih naučiti vjerovati...« Kršćanin je onaj tko iz dana u dan, do kraja života, uči vjerovati.

Danimir Pezer

Treća vazmena nedjelja

23. travnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Kliči Bogu sva zemljo,
opjevaj slavu imena njegovga,
podaj mu hvalu dostojnu,
aleluja.

(Ps 66,1-2)

ZBORNA MOLITVA

Bože, nek se tvoj narod
vazda raduje što si mu
obnovio mladost duha.
Vratio si mu dostojanstvo
svojih sinova i kćeri: utvrdi
ga u nadi da će uskrsnuti.
Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Primi, Gospodine, darove
svoje raspevane Crkve.
Ti si uzrok tolikom veselju:
daj da nam prijeđe
u vječnu radost.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Prepoznaše učenici
Gospodina Isusa
u lomljenju kruha, aleluja.
(Lk 24,35)

POPRIČESNA MOLITVA

Pogledaj, Gospodine,
svoj narod. Ti si ga obnovio
otajstvima vječnoga života:
daj mu da dostigne
slavu neraspadljivosti
u uskrsnuću tijela.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 2,14.22-33

Bijaše nemoguće da grozota smrti njime ovlada.

Čitanje Djela apostolskih

Na dan Pedesetnice ustade Petar zajedno s jedanaesticom, podiže glas i prozbori: »Židovi i svi što boravite u Jeruzalemu, ovo znajte i riječi mi poslušajte: Isusa Nazarećanina, čovjeka kojega Bog pred vama potvrdi silnim djelima, čudesima i znamenjima koja, kao što znate, po njemu učini među vama – njega, predana po odlučenu naumu i promislu Božjem, po rukama bezakonika razapeste i pogubiste. Ali Bog ga uskrisi oslobodivši ga grozote smrti jer ne bijaše moguće da ona njime ovlada. David doista za nj kaže: 'Gospodin mi je svagda pred očima jer mi je zdesna da ne posrnem. Stog mi se raduje srce i kliče jezik, pa i tijelo mi spokojno počiva. Jer mi nećeš ostaviti dušu u podzemlju ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda. Pokazat ćeš mi stazu života, ispuniti me radošću lica svoga.' Braćo, dopustite da vam otvoreno kažem: praotac je David umro, pokopan je i eno mu među nama groba sve do današnjeg dana. Ali kako je bio prorok i znao da mu se zakletvom zakle Bog plod utrobe njegove posaditi na prijestolje njegovo, unaprijed je vidio i navijestio uskrsnuće Kristovo: Nije ostavljen u podzemlju niti mu tijelo truleži ugleda. Toga Isusa uskrisi Bog! Svi smo mi tomu svjedoci. Desnicom dakle Božjom uzvišen, primio je od Oca obećanje, Duha Svetoga, i izlio ga kako i sami gledate i slušate.«

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 16,1-2a.5.7-11

Pripjev: Pokaži mi, Gospodine, stazu života!

Čuvaj me, Bože, jer se tebi utječem.
Gospodinu rekoh: »Ti si moj gospodar.«
Gospodin mi je baština i čaša:
ti u ruci držiš moju sudbinu.

Blagoslivljam Gospodina koji me svjetuje
te me i noću srce opominje.

Gospodin mi je svagda pred očima
jer mi je zdesna da ne posrnem.

Stog mi se raduje srce i kliče duša,
pa i tijelo mi spokojno počiva.
Jer mi nećeš ostavit dušu u podzemlju
ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda.

Drugo čitanje 1Pt 1,17-21

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Ljubljeni: Ako Ocem nazivate njega koji nepristrano svakoga po djelu sudi, vrijeme svoga proputovanja proživite u bogobožnosti. Ta znate da od svog ispraznog načina života, što vam ga oci namriješe, niste otkupljeni nečim raspadljivim, srebrom ili zlatom, nego dragocjenom krvlju Krista, Jaganjca nevinna i bez mane. On bijaše doduše predviđen prije postanka svijeta, ali se očitova na kraju vremenâ radi vas koji po njemu vjerujete u Boga koji ga uskrisi od mrtvih te mu dade slavu da vjera vaša i nada bude u Bogu.

Riječ Gospodnja.

Fritz von Uhde,
Putovanje u Emaus, 1891.

MOLITVA VJERNIKA

Na putu u Emaus, uskrsl se Krist pokazao svojim učenicima. U želji da i naš životni put prožme Kristova prisutnost, uputimo nebeskom Ocu svoje prošnje:

1. Po uskrsnuću tvoga Sina primili smo u baštinu život vječni. Daj da tvoja Crkva svoj hod ovozemaljskom stvarnošću usmjerava po Kristovu nauku, molimo te.
2. Tvoj je Sin učenicima putem tumačio Pisma. Daruj papi, biskupima i svećenicima dar tumačenja tvoga nauka kako bi narode mogli poučiti Istini, molimo te.
3. Kristovi su učenici molili Isusa da ostane s njima. Daj da se nikada ne udaljavamo od njegove žive prisutnosti u našim životima, molimo te.
4. Uskrslog su Krista učenici prepoznali u lomljenju kruha. Osvijesti u nama veličinu dara Kristova predanja i daj nam ponizno slaviti svetu euharistiju, molimo te.
5. Naši su pokojni usnuli trudeći se za života svoj pogled usmjeravati na Kristov nauk. Uvedi ih u nebesa i daj da se vječno klanjanju uskrsnome Kristu, molimo te.

Nebeski Oče, usliši ove naše ponizne prošnje i daj da se oslobodimo ovozemaljske zagledanosti u sebe same, te prepustimo tvome uskrsnom Sinu da nas vodi i proslavi se u našim životima. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Pjesma prije evanđelja usp. Lk 24,32

Gospodine Isuse, otkrij nam Pisma;
ražari nam srce dok nam govoriš!

Evanđelje Lk 24,13-35

Čitanje svetog Evanđelja po Luki

Onog istog dana – prvog u tjednu – dvojica Isusovih učenika putovala su u selo koje se zove Emaus, udaljeno od Jeruzalema šezdeset stadija. Razgovarahu međusobno o svemu što se dogodilo. I dok su tako razgovarali i raspravljali, približi im se Isus i poče s njima. Ali prepoznatiga – bijaše uskraćeno njihovim očima. On ih upita: »Što to putem pretresate među sobom?« Oni se snuždeni zaustave te mu jedan od njih, imenom Kleofa, odgovori: »Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu te ne znaš što se u njemu dogodilo ovih dana?« A on će: »Što to?« Odgovore mu: »Pa ono s Isusom Nazarećaninom, koji bijaše prorok – silan na djelu i na riječi pred Bogom i svim narodom: kako su ga glavari svećenički i vijećnici naši predali da bude osuđen na smrt te ga razapeli. A mi se nadasmo da je on onaj koji ima otkupiti Izraela. Ali osim svega toga ovo je već treći dan što se to dogodilo. A zbuniše nas i žene neke od naših: u praskozorje bijahu na grobu, ali nisu našle njegova tijela pa dođoše te rekoše da su im se ukazali anđeli koji su rekli da je on živ. Odoše nato i neki naši na grob i nađoše kako žene rekoše, ali njega ne vidješe.« A on će im: »O bezumni i srca spora da vjerujete što god su proroci navijestili! Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?« Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu. Uto se približe selu kamo su išli, a on kao da htjede dalje. No oni naveljavahu: »Ostani s nama jer zamalo će večer i dan je na izmaku!« I uniđe da ostane s njima. Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, izreče blagoslov, razlomi te im davaše. Uto im se otvore oči te ga prepoznaše, a on im iščeznu s očiju. Tada rekoše jedan drugome: »Nije li gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio, dok nam je otkrivao Pisma?« U isti se čas digoše i vratiše u Jeruzalem. Nađoše okupljenu jedanaesticu i one koji bijahu s njima. Oni im rekoše: »Doista uskrsnu Gospodin i ukaza se Šimunu!« Nato oni pripovjede ono s puta i kako ga prepoznaše u lomljenju kruha.

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	108	Kliči Bogu zemljo sva
ili	XXI	Na nebu zora rudi
Otpjevni psalam:	96	Pokaži mi, Gospodine (tekst 89 ili 90)
Prinosna:	XX ili 853	Isus usta slavni
Pričesna:	553	Uskrsnu Isus doista
ili	542.3	Prepoznaše učenici
	(ŽV 7/2022)	Kruše života
Završna:	557	Pjevaj hvale, Magdaleno

Uskrslu Krist – jasan i nejasan lik našim očima

Banalna pitanja

Kada bi vas netko upitao koliko puta ste bili na misnome slavlju vjerojatno bi vas taj odgovor uvelike zbunio ili bi pak u vama probudio radost, no iskreno mi se čini da bi vam taj upit probudio mnoga pitanja. Ako smo vjernici smetalo bi nas takvo pitanje jer vjeru ne promatramo kao nešto što možemo izmjeriti i tome odrediti koordinate, iako nam današnja kultura često na takav način želi prezentirati vjeru. Međutim, možda su upravo takva uistinu banalna i doista plastična te pomalo nepotrebna pitanja stvarno potrebna jer vjera nam se čini jasnom da o njoj pokatkad niti ne promašljamo na razini jednostavnih postavljanja pitanja. Ako uz pitanje o tome koliko smo puta na misi prisustvovali dodamo i ono koliko smo puta na toj misi uistinu doživjeli Krista i prepoznali ga kao sudionika naših života pitanje se dodatno komplicira te još više golica našu maštu ili pak pomalo već ide na živce.

Nevjerojatni Krist

Evandjelje Treće vazmene nedjelje kao da ide u tome smjeru jer nam prikazuje hod uskrslog Krista s njegovim učenicima gdje sam uskrslu Krist postavlja isuviše banalna, a opet tako aktualna pitanja (usp. *Lk* 24,13-35). Uskrslome se ne čini suvišni, a ni banalnim, pitati učenike o čemu oni to raspravljaju, a ovi zamislite pričaju o njemu samome i o njegovoj smrti na križu. I doista nam se čini nevjerojatnim evandeoska perikopa Treće vazmene nedjelje jer je tako banalna, a tako duboka i istinita. Kako to da učenici koji su sami konsternirani činjenicom Isusove smrti bivaju zamagljenih očiju te ne prepoznaju uskrsloga u svojoj sredini. Uistinu za ne povjerovati. Naime, oni koje duboko dotiče Kristova smrt i uskrsnuće ne uspijevaju u njemu prepoznati suputnika na putu prema nebu. Oni se s njime kako

vidimo u današnjem evandjelju upuštaju u nemile razgovore te njemu samome pokušavaju objasniti tko je On sam. Mladi bi rekli: Pa velečasni, tko je tu lud? Kao da vi želite da mi o vama govorimo ono što ni sami ne znamo, a vi pak znate, a ne želite nam reći. I stvarno, Luka nam se još jednom prikazuje evandelistom nevjerojatnih zapleta i rasplete te genijalnim piscem. Jer na putu za Emaus tko neće ustvrditi kako je on sam poput učenika koji razumiju sve, a istodobno ne razumiju ništa?

Putujemo, a ne znamo s kime i kako?

Evandeoski ulomak iz Lukina evandjelja ove Treće vazmene nedjelje koji nas same smješta na put za Emaus u jeku još svježeg događaja Isusova slavnog uskrsnuća želi biti svima nama putokaz za otkrivanje smisla osobe Isusa Krista. Kako prepoznati uskrsloga? – pitanje je svih pitanja. Smatram da nema osobe koja se to ne pita, ako imalo promišlja o svojoj vjeri. Ipak, to je pitanje tako zagonetno i teško. I upravo je evandelist Luka onaj koji nam želi približiti težinu, a istodobno i jednostavnost odgovora na to pitanje. Stoga, krenimo za odgovorom koji nam se na osnovu teksta u Lukinu evandjelju nameće kao jedini autentični za otkrivanjem snage osobe uskrslog Krista u našoj svakodevici.

Čitanje i razumijevanje Pisama

Luka nas uči kako je ključ za prepoznavanje uskrslog u našoj sredini ni više ni manje nego oslušivanje i razumijevanje svetih pisama. Tek ćemo po čitanju i razumijevanju Pisama biti oni kojima srce neće biti stvrdnuto da prepoznamo Isusa živog i uskrslog u našoj okolini. On nam često izmiče upravo iz razloga što se ruku na srce slabo hraninom Božjom riječju, odnosno svetim pismima. Hrana koju nam u Pismima daruje Crkva

Diego Rodríguez da Silva y Velázquez, *Večera u Emausu*, oko 1620.

čini nam se odveć teškom da bi ju kušali, a samim tim nam se i otajstvo Krista čini dalekim i ne tako bliskim. Iz toga razloga često i prisustvujemo misnim slavljima gdje nam se sam Krist daje, no njegova osoba nije nam jasna te nam se kao i učenicima koji su s njime na putu za Emaus, uskraćuje prepoznati ga našim vlastitim očima.

Odmaknuti se od sebe kako bi vidjeli Krista

Uskrsno vrijeme upravo je vrijeme kada čistimo svoje oči duha kako bi prepoznali Krista uskrsloga u našoj sredini. On je i dalje živ te želi biti našim suputnikom na životnim putevima naše svakodnevice. No, tako često mislimo da je on negdje dalek, a ne upravo tako bliz kada čitamo sveta pisma i prizivamo si u pamet snagu njegova

uskrsnuća. A on kao da želi reći – ja sam tu, pogledaj me! Da, često je potrebno upravo to – pogledati Krista, a ne biti stalno zagledan u samoga sebe i svoju snagu. Učenici na putu za Emaus kao da su zagledani previše u sebe te ne vide samoga Krista koji korača s njima. Ne treba nas to čuditi jer sami smo često takvi. Orijentirani na svoje brige i obaveze ne uspijevamo niti pustiti Krista da se pokaže snažnim i djelatnim u našim životima. I baš zato često patimo u našoj svakodnevici. Neka nas stoga slavlje uskrsnoga vremena oslobodi nas samih, a uputi prema Kristu koji je silan i snažan u snazi svoga uskrsnuća promjeniti naše živote i učiniti nas radosnim i zadovoljnim ljudima.

Ivan Benaković

Četvrta vazmena nedjelja

30. travnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Puna je zemlja
dobrote Gospodnje,
Gospodnjom su riječju
nebesa sazdana, aleluja!
(Ps 33,5-6)

ZBORNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože,
dovedi nas u društvo
nebesnika: nek stado tvojih
vjernih, makar skromno,
prisprije onamo kamo ga
predvodi hrabri Pastir. Po
Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Udijeli nam, molimo,
Gospodine, da te uvijek
hvalimo ovim vazmenim
otajstvima. U njima nas
trajno ispravljaš: daj da nam
budu izvor vječne radosti.
Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Uskrsnu Pastir dobri koji
život svoj položi za svoje
ovce, aleluja.

POPRIČESNA MOLITVA

Pastiru dobri, pogledaj svoje
stado otkupljeno
dragocjenom krvlju tvoga
Sina i vodi ga na svoje
vječne pašnjake.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 2,14a.36-41

Bog ga je učinio i Gospodinom i Kristom.

Čitanje Djela apostolskih

Na dan Pedesetnice Petar zajedno s jedanaesticom ustade, podiže glas i prozbori: »Pouzdana neka znade sav dom Izraelov da je toga Isusa kojega vi razapeste Bog učinio i Gospodinom i Kristom.«

Kad su to čuli, duboko potreseni rekoše Petru i drugim apostolima: »Što nam je činiti, braćo?« Petar će im: »Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi i primit ćete dar, Duha Svetoga. Ta za vas je ovo obećanje i za djecu vašu i za sve one izdaleka, koje pozove Gospodin Bog naš.«

I mnogim je drugim riječima još svjedočio i hrabrio ih: »Spasite se od naraštaja ovog opakog!« I oni prigriše riječ njegovu i krstiše se te im se u onaj dan pridruži oko tri tisuće duša.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 23,1-6

Pripjev: Gospodin je pastir moj: ni u čem ja ne oskudijevam!

Gospodin je pastir moj:
ni u čem ja ne oskudijevam;
na poljanama zelenim
on mi daje odmora.
Na vrutke me tihane vodi
i krijepi dušu moju.

Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.

Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim jer si ti sa mnom.

Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.

Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaha se moja prelijeva.

Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.

U Gospodnjem ću domu prebivati
kroz dane mnoge.

Drugo čitanje 1Pt 2,20b-25

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Ljubljeni: Ako dobro čineći trpite pa strpljivo podnosite, to je Bogu milo. Ta na to ste pozvani jer i Krist je trpio za vas i ostavio

Tommaso di Giovanni Simone Guidi,
Krštenje neofita, 1425.

vam primjer da idete stopama njegovim. On koji grijeha ne učini nit mu usta prijevaru izustiše; on koji na uvredu nije uvredom uzvraćao i mučen nije prijeto, prepuštajući to Sucu pravednom; on koji u tijelu svom grijeha naše ponese na drvo da umrijevi grijesima pravednosti živimo; on čijom se modricom izliječiste. Doista, poput ovaca lutaste, ali se sada obratiste k pastiru i čuvaru duša svojih.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 10,14

Ja sam pastir dobri, govori Gospodin;
ja poznajem ovce svoje i mene poznaju moje.

Evanđelje Iv 10,1-10

Ja sam vrata ovcama.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus: »Zaista, zaista, kažem vam: tko god u ovčnjak ne ulazi na vrata, nego negdje drugdje preskače, kradljivac je i razbojnik. A tko na vrata ulazi, pastir je ovaca. Tome vratar otvara i ovce slušaju njegov glas. On ovce svoje zove imenom pa ih izvodi. A kad sve svoje izvede, pred njima ide i ovce idu za njim jer poznaju njegov glas. Za tuđincem, dakako, ne idu, već bježe od njega jer tuđinčeva glasa ne poznaju.« Isus im kaza tu poredbu, ali oni ne razumješe što im htjede time kazati. Stoga im Isus ponovno reče: »Zaista, zaista, kažem vam: ja sam vrata ovcama. Svi koji dođoše prije mene, kradljivci su i razbojnici; ali ih ovce ne poslušashe. Ja sam vrata. Kroza me tko uđe, spasit će se: i ulazit će i izlaziti i pašu nalaziti. Kradljivac dolazi samo da ukrade, zakolje i pogubi. Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	99	Puna je zemlja (<i>glazbeni prilog str. 40</i>)
ili	558.1 i 5	Pobjedni dan slavimo
Otpjevni psalam:	532	Gospodin je pastir moj
Prinosna:	VI	Izvore vode žive
Pričesna:	543	Uskrsnu Pastir dobri
ili	544	Na gozbu Kralja Jaganjca
	XXIV	Jubilejski himan
Završna:	859.1, 3 i 4	Spasitelju dobri Isukrste

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, uputimo svoje iskrene molitve Ocu vječnome koji nam je darovao život svoga Sina, kako bi nam njegovo slavno uskrsnuće otvorilo vrata vječnosti:

1. Tvoj je Sin dobar Pastir svih duša. Daj da Crkva uvijek traži i prepoznaje njegov glas, te ga neumorno slijedi, molimo te.
2. Pastire svoje Crkve pozivaš da u ovome svijetu vode povjereni im puk. Usavršuj ih u pravednosti i razboritosti da mogu spremno vršiti svoju pastirsku službu, molimo te.
3. Krist je sebe nazvao vratima spasenja. Sve zalutale ovce vodi svojom milošću da u Kristu prepoznaju pravog pastira duša i povjeruju mu, molimo te.
4. Često kročimo pogrešnim putevima i slijedimo lažne pastire. Daj da otvorimo srca Istini i uvidimo da je Krist jedini pravi pastir duša, molimo te.
5. Tvoj je Sin po uskrsnuću otvorio vrata groba. Podari pokojnima milost izlaska iz tame smrti te ih blagoslovi vječnim mirom na nebeskim pašnjacima, molimo te.

Oče vječni, uputili smo ti ove iskrene molitve u nadi da ćeš ih uslišiti. Po svojoj nas neizmjenjnoj ljubavi vodi Kristovim stopama da više ne lutamo, već da hodimo pravim putem do vrata vječnosti. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Ja sam vrata ovcama

Govoreći o sebi kao dobrom pastiru Isus kaže i to da je on *vrata ovcama*. Slika pastira po sebi je jednostavna. Pastir se u svemu brine za svoje stado. Izvodi ga na pašu, čuva od opasnosti, osigurava mu smještaj. Međutim, pomalo je zbnjujuće što Isus sebe naziva i pastirom i vratima ovaca kroz koja ulazi i pastir, a kao suprotnost navodi kradljivce, razbojнике i tuđince koji preskaču negdje drugdje i nije im do ovaca, nego dolaze samo da ukradu, zakolju i pogube. Isusovi slušatelji nisu odmah razumjeli njegovu prisposobu, a to znači da se radi o višeslojnoj prisposobi u kojoj svaki pojam treba promotriti kako u kontekstu u kojem se nalazi, tako i u njegovoj posebnosti. Stoga ćemo se ovdje usredotočiti na Isusovu izjavu da je on vrata ovcama i promotriti u kontekstu čitavoga evanđelja koje poruke iz toga možemo izvući.

Pastirska pristupačnost

Prvo što nam pada na um jest da su vrata otvor kroz koji se nekamo ulazi. Drugim riječima, vrata ispunjavaju svoju ulogu samo ako su pristupačna. Prema tome, kada Isus za sebe kaže da je on i pastir i vrata, to znači da je pristupačnost način na koji on vrši svoju pastirsku službu. On se brine za svoje stado tako da mu svatko može uvijek slobodno pristupiti. Da je to doista tako, navest ćemo četiri primjera.

Prvi je ona jednostavna rečenica koju nalazimo u Evanđelju po Marku: »I sav je narod nagrnuo k vratima« (Mk 1,33). Isus je u Petrovoj kući izliječio njegovu punicu, a onda su mu na vrata počeli donositi mnoge bolesne i opsjednute i on ih je redom ozdravljao. Jednostavnost opisa toga događaja po sebi govori o potpunoj slobodi pristupa koju su ljudi osjećali kod Isusa.

Drugi primjer događa se u istom ambijentu, ali se sada na vratima pojavio problem

(v. Mk 2,1-12 i par.). Isus je naučavao u kući, a vrata su bila zakrčena ljudima i kroz njih se nije moglo proći. No, upravo tako vidjelo se da vrata o kojima govori Isus nisu materijalna vrata, nego da je to on sam. Četvorica ljudi otkrila su krov nad Isusovom glavom i spustili preda nj svoga bolesnoga prijatelja. Isus je bio zadivljen njihovom vjerom i bolesnika nije samo ozdravio, nego mu je i otpustio grijeh. Tako je svima pokazao da je on vrata na koja nam nitko drugi ne može stati i zapriječiti prolaz.

Treći primjer su jerihonski slijepci koji su vikali za Isusom da im se smiluje (Mt 20,29-34 i par.). I dok su ih drugi ljudi ušutkivali, valjda misleći da Isus za njih nema vremena, on se zaustavio, posvetio im doličnu pažnju i otvorio im oči. Da su progledali u svakom smislu riječi vidi se po tome što su odmah pošli za Isusom.

I na koncu onaj možda najljepši primjer u kojem se vidi Isusova pastirska pristupačnost. Donosili su mu djecu da ih se dotakne (usp. Mk 10,13-16 i par.). Slično onima koji su ušutkivali jerihonske slijepce, Isusovi učenici mislili su da djeca Isusu smetaju ili da on ima važnijega posla od toga da se igra s djecom. Međutim, Isusu nisu smetala djeca nego stav njegovih učenika. Stoga im je odgovorio »Pustite dječicu neka dolaze k meni; ne priječite im jer takvih je kraljevstvo Božje! Zaista, kažem vam, tko ne primi kraljevstva Božjega kao dijete, ne, u nj neće ući.« (Mk 10,14).

Niz sličnih primjera mogao bi se nastaviti i dalje, ali ovaj s djecom izričito govori kamo nas vode vrata koja su sam Isus. Svaka njegova riječ, svako njegovo djelo kao i sve ono što je podnio vrata su za ulazak u Kraljevstvo Božje. Tomu nasuprot stoje oni pismoznanci i farizeji koji sebi prisvajaju ključeve Kraljevstva nebeskoga, ali u nj ne ulaze i, što je još gore, ne daju ući onima koji bi htjeli (usp. Mt 23,13;

Lk 11,52). U kontekstu govora o Dobrom pastiru to su oni kradljivci kojima nije stalo do ovaca, nego samo do njihove vlastite koristi koja je daleko od Kraljevstva Božjeg.

Pastirska otvorenost

Druga karakteristika Isusa kao vrata jest njegova otvorenost unatoč svakoj zatvorenosti. I ovdje ćemo navesti četiri primjera.

Prvi nam primjer može izgledati proturječnim. Isusu je pristupila jedna žena strankinja, i zamolila ga da joj ozdravi bolesnu kćer (v. Mt 15,21-28; Mk 7,24-30). U ovom slučaju čini se na početku da su se učenici pokazali otvorenijima od Isusa. Govorili su mu da joj udovolji, a on im je odgovorio: »Poslan sam samo k izgubljenim ovcama doma Izraelova.« (Mt 15,24). Međutim, na kraju je Isus uslišio molitvu te žene zbog njezine velike vjere. Tako je ono što je prethodno rekao protumačio djelom: njegovo poslanje izgubljenim ovcama doma Izraelova nipošto nije isključivo, nego otvara vrata spasenja svim narodima i ljudima koji mu pristupaju s vjerom.

Sličan je primjer Isusov susret sa Samarijankom na Jakovljevu zdencu kod grada Sihara (Iv 4,4-42). On, Židov, razgovarao je sa Samarijankom, a Židovi se ne družu sa Samarijancima. Na javnom mjestu razgovarao je sa ženom, a to nije bilo nimalo pristojno. I na kraju, razgovarao je sa ženom neurednoga morala, a pravednici su se čuvali kontakta s takvim osobama. No Isusova otvorenost nadilazi takva ograničenja i na kraju su ga svi Samarijanci u gradu Siharu prepoznali kao Spasitelja svijeta.

Treći primjer je Nikodem. On je bio farizej i ugledan Židov, a ljudi njegova kruga uglavnom su bili Isusovi protivnici. To ga

Lucas Cranach, *Krist, Dobri Pastir*, 1540.

je sigurno sputavalo da razgovara s Isusom usred bijela dana. Zato je Isus došao obnoć. No Isus je kao onaj grad čija se vrata obdan ne zatvaraju, a noći ondje ni nema (usp. Otk 21,25). Tako je i Nikodemu u susretu s Isusom noć zasjala kao dan (usp. Ps 139,12), te je kasnije otvoreno pristupio Kristovu križu i zajedno s Josipom iz Arimateje pokopao njegovo tijelo u novi grob.

I na kraju dolaze upravo vrata Kristova groba. Na njih je nakon njegova ukopa navaljen veliki kamen, ali na dan Kristova uskrsnuća ta vrata bila su otvorena. Ne zbog toga što uskrsli Isus ne bi mogao izići iz groba i kroz zatvorena vrata, nego zbog toga da kroz ta vrata mogu ući njegove ovce i upoznati uskrsno izobilje života.

Domagoj Runje

Peta vazmena nedjelja

7. svibnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Pjevajte Gospodinu pjesmu novu, jer učini djela čudesna, pred poganima pravednost objavi, aleluja!

Ps 98, 1-2

ZBORNA MOLITVA

Bože, od tebe nam je spasenje i posinjenje.

Pogledaj svoje sinove i kćeri koji u Krista vjeruju: udijeli im pravu slobodu i vječnu baštinu.

Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Bože, ova je žrtva časna razmjena darova, kojom nas činiš dionicima božanske naravi: daj da tu stvarnost spoznamo i životom iskusimo. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ja sam pravi trs,
vi loze, govori Gospodin: tko ostaje u meni
i ja u njemu, taj donosi mnogo roda, aleluja!
lv 15, 1-5

POPRIČESNA MOLITVA

Budi, Gospodine, uza svoj narod. Nahranio si nas nebeskim otajstvima: daj da iz stare grešnosti prijeđemo u novi život. Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 6, 1-7

Izabraše sedam muževa punih Duha Svetoga.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane, kako se broj učenika množio, Židovi grčkog jezika stadoše mrmljati protiv domaćih Židova što se u svagdanjem služenju zanemaruju njihove udovice. Dvanaestorica nato sazvaše mnoštvo učenika i rekoše: »Nije pravo da mi napustimo riječ Božju da bismo služili kod stolova. De pronađite, braćo, između sebe sedam muževa na dobru glasu, punih Duha i mudrosti. Njih ćemo postaviti nad ovom službom, a mi ćemo se posvetiti molitvi i posluživanju riječi.« Prijedlog se sviđe svemu mnoštvu pa izabraše Stjepana, muža puna vjere i Duha Svetoga, zatim Filipa, Prohora, Nikanora, Timona, Parmenu te antiohijskog pridošlicu Nikolu. Njih postave pred apostole, a oni pomolivši se, polože na njih ruke. I riječ je Božja rasla, uvelike se množio broj učenika u Jeruzalemu i veliko je mnoštvo svećenika prihvaćalo vjeru.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 33, 1-2.4-5.18-19

Pripjev: Neka dobrota tvoja, Gospodine, bude nad nama, kao što se u tebe uzdamo!

Pravednici, Gospodinu kličite!

Hvaliti ga pristoji se čestitima.

Slavite Gospodina na harfi,

na liri od deset žica veličajte njega!

Jer prava je riječ Gospodnja

i vjernost su sva djela njegova.

On ljubi pravdu i pravo:

puna je zemlja dobrote Gospodnje.

Evo, oko je Gospodnje nad onima koji ga se boje,

nad onima koji se uzdaju u milost njegovu:

da im od smrti život spasi,

da ih hrani u danima gladi.

Drugo čitanje 1Pt 2, 4-9

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Ljubljeni: Pristupite Gospodinu, kamenu živomu što ga, istina, ljudi odbaciše, ali je u očima Božjim izabran, dragocjen, pa se kao živo kamenje ugrađujte u duhovni Dom za sveto svećenstvo da prinosite žrtve duhovne, ugodne Bogu po Isusu Kristu. Stoga stoji u Pismu: Evo postavljam na Sionu kamen odabrani, dragocjeni kamen ugaoni: Tko u nj vjeruje, ne, neće se postidjeti. Vama dakle koji vjerujete – čast! A onima koji ne vjeruju – kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni i kamen spoticanja, stijena posrtanja; oni se

Fra Angelico,
Petar zareduje Sjepana za đakona, 1447. – 1449.

o nj spotiču, neposlušni riječi, za što su i određeni. A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 14, 6

Ja sam put i istina i život, govori Gospodin;
nitko ne dolazi Ocu osim po meni.

Evanđelje Iv 14,1-12

Ja sam put i istina i život.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Neka se ne uznemiruje srce vaše! Vjerujte u Boga i u mene vjerujte! U domu Oca mojega ima mnogo stanova. Da nema, zar bih vam rekao: 'Idem pripremiti vam mjesto'? Kad odem i pripravim vam mjesto, ponovno ću doći i uzeti vas k sebi da i vi budete gdje sam ja. A kamo ja odlazim, znate put.« Reče mu Toma: »Gospodine, ne znamo kamo odlaziš. Kako onda možemo put znati?« Odgovori mu Isus: »Ja sam put i istina i život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni. Da ste upoznali mene, i Oca biste moga upoznali. Od sada ga i poznajete i vidjeli ste ga.« Kaže mu Filip: »Gospodine, pokazi nam Oca i dosta nam je!« Nato će mu Isus: »Filipe, toliko sam vremena s vama i još me ne poznaš?« »Tko je vidio mene, vidio je i Oca. Kako ti onda kažeš: 'Pokazi nam Oca'? Ne vjeruješ li da sam ja u Ocu i Otac u meni? Riječi koje vam govorim, od sebe ne govorim: Otac koji prebiva u meni čini djela svoja. Vjerujte mi: ja sam u Ocu i Otac u meni. Ako ne inače, zbog samih djela vjerujte. Zaista, zaista, kažem vam: Tko vjeruje u mene, činit će djela koja ja činim; i veća će od njih činiti jer ja odlazim Ocu.«

Riječ Gospodnja.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	525.3	Pjevajte Gospodinu
Ili	XIX	Radujte se kršćani
Otpjevni psalam:	(ŽV 2/2008)	Neka dobrota tvoja
Prinosna:	XVI	Nosimo dare
ili	XX ili 853	Isus usta slavni
Pričesna:	(ŽV 7/2022)	Kruše života
ili	242	O sveta gozbo
Završna:	XXI	Na nebu zora rudi

MOLITVA VJERNIKA

Braćo i sestre, usrdnim se molitvama utecimo Ocu, moleći ga da po njegovu Sinu, vršeći volju Božju, zavrjedimo prispjeti u nebeske stanove:

1. Tvoj je Sin zaglavni kamen svete Crkve. Daj da se svi članovi Crkve odazovu pozivu za izgrađivanje svetoga Božjeg hrama, molimo te.
2. Krist je svojim učenicima rekao da njegove riječi i djela dolaze od Oca. Daj da pastiri tvoje Crkve neprestano traže i vrše volju Očevu, molimo te.
3. Tvoj nam je Sin pokazao put prema vječnosti. Daj da neumorno slijedimo njegov put, vršeći tvoju svetu volju i čineći dobro dok smo na ovoj zemlji, molimo te.
4. U današnje je vrijeme Istina zaklonjena mnogim lažima. Daj da te uvijek i u svemu tražimo, i hrabro svjedočimo tvoju Istinu, molimo te.
5. Po žrtvi smo tvoga Sina zadobili život vječni. Sve naše pokojne blago primi u svoje nebeske stanove u vječnosti, molimo te.

Hvala ti, Oče, što si poslušao ove naše molitve. Po svojoj ih neizmjernej dobroti usliši i ne daj da se uznemiruje srce naše, već nas po vjeri u tvoga Sina kroz ovaj život usmjeravaj do vječnosti u tvome Kraljevstvu.

Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

Mali tečaj arhitekture

Požljivim čitanjem današnjih čitanja moguće je primijetiti nekoliko izraza koji su povezani s gradnjom ili arhitekturom. U drugome čitanju spominje se živo kamenje, građevina, kamen temeljac. U evanđelju se spominje dom i stanovi. U Djelima apostolskim naglasak je na posluživanje kod stolova. Iz navedenih izraza paradoksalno se može zaključiti da svi ovi materijalni elementi vrlo jasno ocrtavaju duhovnu strukturu Crkve, kojoj svi pripadamo po našem krštenju. Znamo da se svaka građevina sastoji od tri temeljna elementa. Prvi je pod zemljom, to je temelj – znamo da je ondje, čak i ako ga ne vidimo. Da nema temelja, zgrada ne bi mogla stajati. Drugi element je jasno vidljiv, a to je tijelo kuće, sa svojim tipičnim oblikom, bojom, veličinom. Treći često bježi od našeg pogleda, a to je krov. Ponekad, pogotovo ako je zgrada visoka, možemo ga samo zamisliti kako izgleda. Znamo da je tamo, iako se najčešće nismo nikada na njega popeli. Pokušajmo stoga današnja čitanja promatrati iz ove perspektive kako bismo razmišljali o otajstvu Crkve kao građevine.

Temelji

Tekst drugog čitanja počinje riječima: »Pristupite njemu (gr. *pros hon*) [Gospodinu], Kamenu živomu, što ga, istina, ljudi odbaciše, ali je u očima Božjim izabran, dragocjen, pa se kao živo kamenje ugrađujte u duhovni Dom za sveto svećenstvo da prinosite žrtve duhovne, ugodne Bogu po Isusu Kristu« (r. 4-5). Zajednica je nazvana *novim hramom*. Iako to na ovaj način nije izrečeno, jezik kojim se autor koristi upućuje na to da vjernici čine novi hram. Ova je slika česta u jeziku sv. Pavla: »Hram je Božji svet, a to ste vi« (1Kor 3,17). Nazidani ste u zgradu kojoj »je zaglavni kamen sam Krist Isus. U njemu je sva građevina povezana i raste u hram svet u Gospodinu« (Ef 2,20b-21). Krist je opisan kao »kamen« o kojemu govore Pisma. Prvo je definiran kao »Kamen živi«, upravo jer

je živući (usp. Dj 3,18; 4,10-11) i daje život vjernicima. Njega, uistinu »ljudi odbaciše« (r. 7a; usp. Ps 118,22), bilo u prošlosti (usp. Dj 4,5-11), bilo sada. Međutim, »u očima je Božjim izabran«, kao što kaže Iz 28,16. Bog ga je uskrisio i postavio sebi zdesna (usp. 3,16.22) i postavio »kamenom ugaonim«. Dok ispovijedamo našu vjeru u Vjeronjnu govorimo da vjerujemo u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu. Ona je jedna jedinstvena jer ima Krista kao temelj. Sveta je jer je izgrađena na »kamen temeljcu, izbranom, dragocjenom«. Crkva je katolička, to jest univerzalna, jer svi ljudi, držeći se za Krista, mogu izgrađivati Crkvu. On je apostolska jer se temelji na svjedočanstvu Krista i apostola. Crkva ima čvrste temelje i potkrijepljena je svjedočanstvom Krista i apostola. Kao što crkva (s malim c) ne može stajati bez dvanaest stupova, tako ni Crkva (s velikim slovom C) ne može stajati bez Krista i apostola. U našem govoru o Crkvi, osuđujući je, kritizirajući je, razmišljajući o njoj, možda bismo uvijek trebali uzeti u obzir dvije stvari: da smo dio nje i da je njezina sudbina vječna, jer je njezin temelj vječan.

Sobe

Prvo čitanje opisuje nam kakva je vidljiva struktura građevine koja je Crkva (ili bi možda bilo bolje reći: kakva bi trebala biti). Temelj, Krist, je nevidljiv, ali je vidljiva struktura koju se može posjetiti. U njoj se nalaze mjesta na kojima se provode djela dobročinstva i bratske pomoći. Hrane se oni koji nemaju što jesti, pomaže se udovicama i siromašnima. U Crkvi postoje osobe koje provode ovu dragocjenu službu, koja je uvijek potrebna i važna. Talijanski svećenik don Tonino Bello jednom je spomenuo kako u Evanđelju ne nalazimo informacije o svećeničkoj odjeći koju je Isus koristio. Jedina odjeća koju je upotrijebio bila je pregača za pranje nogu apostola. Upravo je to služba ljubavi koju treba činiti svaki član Crkve – to je kraljevska služba ljubavi. Ali da samo

služenje ne bi ocrtao jedino čovjekoljublje u Crkvi, Djela apostolska nas podsjećaju da u Crkvi postoje još dvije jednako važne službe: »Posvetit ćemo se molitvi i posluživanju Riječi«. Ove dvije službe prizivaju u pamet svećeničku i proročku službu. Svatko od nas je na krštenju primio trostruki poziv – da bude svećenik, prorok i kralj. Ovo poslanje mogli bismo parafrazirati na način da je svatko primio poziv moliti se, naviještati i služiti. Mogli bismo se zapitati danas, ako se u našem kršćanskom životu posvetimo pohađanju tri temeljna okruženja crkvenog zdanja: stolu, hramu, sobi naše nutrine, možemo li doista služiti, svjedočiti, moliti? Uzimamo li si dovoljno vremena da budemo u »prostorijama« naše zajednice ili radije ostajemo vani i gledamo izvana, možda ocejnjajući one iznutra umornima?

Krov

Nakon promišljanja o temeljima i prostorijama Crkve, potrebno se uspeti na najviši dio građevine, a to je krov. Evanđelje nas tjera da se danas popnemo na najviši dio Crkve, s kojeg možemo uživati u veličanstvenom krajoliku, koliko oko može vidjeti. Taj »najviši« dio Crkve i naziva se »proslavljenom Crkvom«, za razliku od one u kojoj se hrane gladni, pomaže siromašne, moli i naviješta. Svojim riječima Isus nam otvara vrata i tjera nas da se na nekoliko trenutaka popnemo na krov Crkve. U davna vremena krov nije bio nagnut, kao što je to danas. Bila je to ravna površina, svojevrsna terasa. Isus nas podsjeća da na toj visokoj razini Crkve »ima mnogo stanova«: to nije okruženje rezervirano za nekolicinu, za elitu privilegiranih ili svetaca. Baš kao što se u Crkvi »broj učenika umnožio« (*Dj* 6,1), tako »u domu Oca mojega ima mnogo stanova« (*Iv* 14,2). Pogađa nas osjećaj obilja, dostupnosti, otvorenosti. U zgradi ima dovoljno mjesta i puno prostora na krovu.

Kako se približava blagdan Uzašašća, liturgija predlaže evanđelje koje se vremenski smješta nakon Posljednje večere, a učenike priprema na Isusov odlazak. Ovaj odlomak je poziv na vjeru u Isusa kao u Oca, vjeru koja

treba ukloniti tugu. Isus ovu vjeru opravdava viđenjem o svom ponovnom dolasku, kada će u Očevu kuću povesti svoje. Molimo da naš put u životnome usponu uvijek započne na čvrstim temeljima Krista i apostola, prođe kroz stolove, hram i odaje Crkve te da nas na kraju dovede do toga da promatramo Oca, na čijoj terasi »ima mnogo stanova«. U tome Isus neka nam bude put jer njegova Riječ pomaže da se dođe do Oca. U još širem smislu, kako on živi kod Oca, on je put koji u vječni život dovodi sve koji ga prepoznaju i s njim su sjedinjeni. On je istina kao onaj koji nas upoznaje s Bogom. On je život, jer je ovo put u vječni život: upoznati Oca i »onoga koga je on poslao« (*Iv* 17,3). Isusov govor je obećanje koje on daje vjernicima: njegov povratak Ocu vjernicima otvara mogućnost da »nastave Kristovo djelo« izgradnje Crkve, ne samo čineći čuda, već da okupljaju ljude da povjeruju i vjeruju.

Andelo Maly

Šesta vazmena nedjelja

14. svibnja 2023.

ULAZNA PJESMA

Ugodnu vijest oglašujte,
neka se čuje, objavljujte
do nakraj zemlje:
Gospodin izbavi narod svoj,
aleluja!
(usp. Iz 48,20)

ZBORNA MOLITVA

Udijeli nam, svemogući Bože,
neoslabljenim zanosom
slaviti ove dane u čast
uskrsnom Gospodinu,
da Kristov spomen bude
djelatan u našem životu
i radu. Po Gospodinu.

DAROVNA MOLITVA

Gospodine,
nek se s prinosom ove žrtve
vine k tebi i naša molitva.
Očisti nas svojom milošću
i uskladi nam srce s
otajstvima tvoje velike
ljubavi. Po Kristu.

PRIČESNA PJESMA

Ako me ljubite, zapovijedi
moje čuvajte, govori
Gospodin. I ja ću moliti Oca,
i on će vam dati drugoga
Branitelja, da bude s vama
zauvijek, aleluja. (Iv 14,15-16)

POPRIČESNA MOLITVA

Svemogući vječni Bože,
ti nas Kristovim uskrsnućem
obnavljaš za vječni život.
Umnoži u nama plod
vazmenog otajstva
i ulij nam u srce snagu
ove spasonosne hrane.
Po Kristu.

Prvo čitanje Dj 8,5-8.14-17

Polagahu ruke na njih i oni primahu Duha Svetoga.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane:

Filip siđe u grad samarijski i stade im propovijedati Krista.
Mnoštvo je jednodušno prihvaćalo što je Filip govorio
slušajući ga i gledajući znamenja koja je činio.

Doista, iz mnogih su opsjednutih izlazili nečisti duhovi
vičući iza glasa, a ozdravljali su i mnogi uzeti i hromi.

Nasta tako velika radost u onome gradu.

Kad su apostoli u Jeruzalemu čuli da je Samarija
prigrllila riječ Božju, poslaše k njima Petra i Ivana.

Oni siđoše i pomoliše se za njih da bi primili Duha Svetoga.

Jer još ni na koga od njih ne bijaše sišao;

bijahu samo kršteni u ime Gospodina Isusa.

Tada polagahu ruke na njih i oni primahu Duha Svetoga.

Riječ Gospodnja.

Otpjevni psalam Ps 66,1-3a.4-7a.16.20

Pripjev: Kliči Bogu, sva zemljo.

Kliči Bogu, sva zemljo,

opjevaj slavu imena njegovu,

podaj mu hvalu dostojnu.

Recite Bogu: »Kako su potresna djela tvoja!«

»Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva,

neka pjeva tvom imenu!«

Dođite i gledajte djela Božja:

čuda učini među sinovima ljudskim.

On pretvori more u zemlju suhu

te rijeku pregaziše.

Stoga se njemu radujmo!

Dovijeka vlada jakošću svojom.

Dođite, počujte, svi koji se Boga bojite,

pripovjedit ću što učini duši mojoj!

Blagoslovljen Bog koji mi molitvu ne odbi,

naklonosti ne odvratí od mene!

Drugo čitanje 1Pt 3,15-18

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

Ljubljeni: Gospodin – Krist neka vam bude svet, u srcima vašim,
te budite uvijek spremni na odgovor svakomu koji od vas zatraži
obrazloženje nade koja je u vama, ali blago i s poštovanjem, dobre
savjesti da oni koji ozloglašuju vaš dobar život u Kristu, upravo

Hendrick van Balen,
Otac, Sin i Duh Sveti, 1620.

onim budu postidiđeni za što vas potvaraju. Ta uspješnije je trpjeti, ako je to Božja volja, čineći dobro, nego čineći zlo. Doista, i Krist jednom za grijeh umrije, pravedan za nepravedne, da vas privede k Bogu – ubijen doduše u tijelu, ali oživljen u duhu.

Riječ Gospodnja.

Pjesma prije evanđelja Iv 14,23

Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ, govori Gospodin, i Otac će moj ljubiti njega i k njemu ćemo doći.

Evanđelje Iv 14,15-21

Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja.

Čitanje svetog Evanđelja po Ivanu

U ono vrijeme: Reče Isus svojim učenicima:

»Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati. I ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja da bude s vama zauvijek: Duha Istine, kojega svijet ne može primiti jer ga ne vidi i ne poznaje. Vi ga poznajete jer kod vas ostaje i u vama je. Neću vas ostaviti kao siročad; doći ću k vama. Još malo i svijet me više neće vidjeti, no vi ćete me vidjeti jer ja živim i vi ćete živjeti. U onaj ćete dan spoznati da sam ja u Ocu svom i vi u meni i ja u vama. Tko ima moje zapovijedi i čuva ih, taj me ljubi; a tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ljubiti njega i njemu se očitovati.«

Riječ Gospodnja.

MOLITVA VJERNIKA

Braća i sestre, zavapimo Ocu nebeskom da nam udijeli Duha Istine kako bismo mogli razumjeti Istinu koju nam je objavio u svome Sinu, te u vjeri po njoj živjeti i djelovati:

1. Tvoj je Sin učenicima obećao prisutnost Duha Svetoga. Izlij svoga Duha na svetu Crkvu da je vodi putem Istine, molimo te.
2. Kristovi su učenici čuvali njegove zapovijedi. Daj da svećenici budno paze na ispravno shvaćanje i vršenje tvojih zapovijedi među pukom, molimo te.
3. Vrijeme je velikih kušnji i progona u svijetu. Udijeli nam Duha Branitelja da nas čuva i brani od stradanja duše i tijela, molimo te.
4. Okupili smo se oko tvog oltara kao nekad apostoli oko Krista. Ispuni nas svojim Duhom da bismo pažljivo slušali i spremno nasljeđovali tvoju Riječ, molimo te.
5. Naši su pokojni vjerovali u Kristovo obećanje uskrsnuća. Blago primi njihove duše i nastani ih u svojoj vječnosti, molimo te.

Oče nebeski, usliši ove naše molitve i nauči nas ljubiti tvoga Sina da bismo spoznali neizmjernu ljubav kojom nas ljubiš. Daj da u nama prebiva živa i tajanstvena prisutnost tvoga Duha, te mijenja lice svijeta i sve ljude vodi putem Istine do vječnosti. Po Kristu, Gospodinu našem. Amen.

PRIJEDLOZI ZA PJEVANJE

Ulazna:	XXI	Na nebu zora rudi
ili	556	Krist iz groba ustade
Otpjevni psalam:	530 ili 131	Kliči Bogu, zemljo sva
Prinosna:	239	Danas Isus
ili	XIV	Evo nas, Oče
Pričesna:	557	Pjevaj hvale Magdaleno
	548	Već zora rumen prosipa
	260	O da bude
Završna:	XIX	Radujte se, kršćani

Duh istine koji je u nama

Današnje Evanđelje prenosi nas u atmosferu Posljednje večere dok se Isus oprašta sa svojim učenicima te im daje posljednje naputke prije uhićenja i muke te smrti na križu. Isus zna što ga čeka i daje na znanje svojim učenicima da je još malo s njima i da kamo on odlazi oni ne mogu doći (*Iv* 13,33). Petar želi znati kamo Isus odlazi te izražava svoju spremnost položiti svoj život za njega, Toma ga pita kako učenici mogu znati put, a Filipu bi bilo dovoljno da im Isus samo pokaže Oca (13,36.37; 14,5.8). Isus odgovara Petru da zasad još ne može ići za njim te da će ga triput zatajiti, Tomi objavljuje da je on Put i Istina i Život i da nitko ne dolazi Ocu osim po njemu, a iznenađen što ga Filip tako malo poznaje i ne vidi da je on u Ocu, a Otac u njemu, poziva učenike vjerovati u njega (13,36.38; 14,6.9–11). Od učenika traži da, ako mu zaista žele iskazati svoju ljubav, čuvaju njegove zapovijedi (14,15), obećava da ih neće ostaviti kao siročad, da će doći k njima (14,18) te im naviješta da će im Otac dati drugog Branitelja, Duha istine da bude s njima zauvijek (14,16), da ih poučava u svemu i doziva im u pamet sve što im je on govorio, da svjedoči za njega i da ih upućuje u svu istinu.

Perspektiva iz koje mi danas čitamo ovo evanđelje razlikuje se od atmosfere Isusovog oproštajnog govora i njegovog odlaska. Liturgija nas prenosi iz četvrtka Posljednje večere prije Pashe u šestu vazmenu nedjelju koja prethodi blagdanu Uzašašća Gospodina. Pitanje više nije Isusov odlazak, nego njegov »povratak« ili, još bolje rečeno, njegova »nova prisutnost« među učenicima. Krist je uskrsnuo i više ne umire (usp. *Rim* 6,9). No što će biti s nama nakon njegovog uzašašća? Kako ćemo mi živjeti njegovo uskrsnuće i njegovu novu prisutnost među nama u Duhu?

Na posljednjoj večeri Isus u više navrata govori o Svetom Duhu. Danas smo čuli prvi

naviještaj o Duhu, u kojem ga Isus zove »Braniteljem« i »Duhom Istine«. Riječ branitelj (gr. *paraklētōs*) preuzeta je iz pravnog konteksta u grčkom svijetu gdje doslovno znači »odvjetnik branitelj«, a evanđelist Ivan govori nam o posljednjim događanjima Isusova života kao o velikom parničnom postupku protiv Isusa i Crkve. U tom montiranom procesu lažnih optužbi i svjedoka, arogantnih sudaca, okrutnih vojnika i ljudi željnih Isusove smrti, Isus nikada nije sam, zato što je s njim Otac koji mu je sve predao i prebiva u njemu (*Iv* 13,3; 14,10–11). I Crkva nikada neće biti sama, zato što će uz nju uvijek biti njezin »Branitelj«, koji će ju čuvati i braniti u vrijeme kušnji i progona. Isus ga zove »drugim Braniteljem«, ističući time da je on »prvi«, jer dok je bio s onima koje mu je Otac dao on ih je čuvao u njegovom imenu i štitio da nijedan od njih ne propadne (17,12), a sad Sveti Duh nastavlja tu istu misiju prolongirajući Isusovo djelo u njegovim učenicima.

Branitelj koji nikada ne ostavlja zajednicu učenika nazvan je također Duhom Istine, ne samo zato što se suprotstavlja duhu zablude (*Iv* 4,6), nego zato što ima ulogu pomoći razumjeti u vjeri istinu koju je Isus objavio. On je dan učenicima, a ne svijetu. Ustvari, svijet i ne može primiti Duha istine zato što ga ne vidi i ne poznaje (*Iv* 14,17a), zato što nije povjeroval u Isusa i nije ga primio (1,11). Naprotiv, učenici koji su u Isusu prepoznali Mesiju te su ostali vjerni njegovim riječima, ne samo poznaju Duha, nego će on i prebivati u njima (14,17b). Duh je najveći Kristov uskrsni dar učenicima nakon uskrsnuća: »uvečer toga istog dana, prvog u tjednu« Isus dolazi svojim učenicima, staje u sredinu i govori im »Mir vama! Kao što mene posla Otac i ja šaljem vas.«... »Primate Duha Svetoga« (20,19–22). Od tog trenutka nadalje kršćanin će uvijek imati uza se tu živu i tajanstvenu prisutnost koja će ga pratiti kroz cijeli život.

Duh kojega je Isus obećao učenicima te večeri sada je izliven na Crkvu. Tome svjedoči i današnje prvo čitanje koje nam govori o tome kako su apostoli u Jeruzalemu čuši da je Samarija prigrllila riječ Božju poslali k njima Petra i Ivana. Židovi su smatrali Samarijance hereticima, a Sirah ih zove »ne narodom i ludim pukom« (usp. *Sir* 50,25–26). No Duh ne poznaje ni rasne ni kulturne granice. Samarijanci su prihvatili Filipovu propovijed i krstili se u ime Gospodina Isusa. Sada k njima dolaze Petar i Ivan, mole se za njih i Samarijanci polaganjem ruku apostola primaju Duha Svetoga. Crkvena predaja je vidjela u tom činu sakrament potvrde, dok ga drugi vide kao neku nadopunu krštenja. U svakom slučaju Luka opisuje taj događaj kao malu Pedesetnicu koja obilježava utemeljenje Crkve u Samariji, na počecima koje je Duh Sveti koji stvara, nadahnjuje i podržava.

Mi smo također povjerovali u Krista i prigrllili riječ Božju, a on nas je »opravdao vjerom« i darovao »pristup u milost u kojoj stojimo«, ispunio našu nadu koja ne postiđuje te izlio na nas dar Duha Svetoga (usp. *Rim* 5,2–5). U današnjem drugom čitanju autor Prve Petrove poslanice poziva nas da budemo »uvijek spremni na odgovor svakome koji od nas zatraži obrazloženje nade koja je u nama« (*1Pt* 3,15). Na prvi pogled kao da se traži od nas da obrazložimo našu nadu nevjernicima, no izgleda da bi ispravnije bilo misliti da je potrebno ponajprije samima sebi obrazložiti smisao nade koja je u nama. Naša je nada Isus Krist, naš Spasitelj! (*1Tim* 1,1). Nadati se znači vjerovati u Kristova obećanja da nas je učinio sudionicima svog uskrsnuća i živjeti vođeni Svetim Duhom kao novi čovjek, iščekujući ispunjenje obećanja s

Paolo Veronese, *Krist u slavi*, 1585.

Kristovim dolaskom u slavi. Ta nada konkretizira se u radosti i miru kojima nas Bog napunjava u vjeri da izobilujemo u nadi snagom Duha Svetoga (*Rim* 15,13).

Svetkovinu Duhova slavit ćemo tek za dva tjedna, no već danas smo pozvani »primiti, vidjeti i spoznati« Duha istine koji je u nama. Zazovimo ga da nas osposobi za poslužitelje novoga Saveza te da nam pomogne da promijenimo »slovo« Evanđelja u »duh koji oživljava«.

Taras Barščevski

Puna je zemlja dobrote Gospodnje

Ulazna pjesma IV. vazmene nedjelje

Maruša Bartolić

Ant.

Pu-na je ze-mlja, pu - na do - bro - te Go - spod - nje,

Go-spod-njom su rije - čju ne - be - sa sa - zda - na, a - le - lu - ja!

Ps 33, 1-2. 3-4

1. Pravednici, Gospodinu klićite! Hvaliti ga pristoji se čestitima.
2. Pjesmu novu zapjevajte njemu i glazbala skladna popratite poklicima.

1. Slavite Gospodina na harfi, na liri od deset žica veličajte njega!
2. Jer prava je riječ Gospodnja i vjernost su sva djela njegovna.

INFORMACIJE I NARUDŽBE:

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
Ksaverska cesta 12a, 10000 Zagreb • tel.: +385 (0)1 5635 050
e-mail: pretplata@hilp.hr • www.hilp.hr

CIJENA

26,00 €

Prednaručite novo izdanje

Božanskog časoslova za Božji puk

**isključivo na e-poštu:
narudzbe@hilp.hr**

Troškovi poštarine
nisu uračunati u cijenu.

**NOVO
IZDANJE!**

živo vrelo

List izlazi 13 puta godišnje. Cijena pojedinog primjerka: 2 €. Inozemstvo: 4,23 €; 7,08 USD; 7,08 CAD; 8,46 AUD
Godišnja pretplata: 26 €. Inozemstvo: 55 €; 92 USD; 92 CAD; 110 AUD • BiH, SRB, MNE: 40 €
Za pretplatnike s deset i više primjeraka odobravamo popust od 10%.

Uplate za Hrvatsku: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994
model plaćanja: 02 – poziv na broj: upisati pretplatnički broj

Uplate za inozemstvo: Privredna banka Zagreb, d.d. – IBAN: HR8823400091110174994 – SWIFT: PBZGHR2X

Sva prava pridržana. Nijedan se dio liturgijsko-pastoralnog lista Živo vrelo ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronski, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti glavnog i odgovornog urednika.

HRVATSKI INSTITUT ZA LITURGIJSKI PASTORAL
pri Hrvatskoj biskupskoj konferenciji